

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
2015

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ 2015

Περίοδος αναφοράς απολογισμού: (1/7/2014 – 30/6/2015)

Επιμέλεια κειμένων:

Αλέξανδρος Κανδαράκης

Διόρθωση κειμένων:

Αλεξάνδρα Χαϊνη

Σχεδιασμός εντύπου:

Δημιουργικό Τμήμα WWF Ελλάς

Copyright:

WWF Ελλάς 2015

shop.wwf.gr

Ανακαλύψτε τα προϊόντα μας στο ηλεκτρονικό κατάστημα της οργάνωσης shop.wwf.gr, στο πωλητήριο στα γραφεία μας, αλλά και σε πάνω από 400 σημεία πώλησης σε όλη την Ελλάδα.

<http://www.youtube.com/wwfgrwebtv>

<http://www.facebook.com/WWFGreece>

http://twitter.com/WWF_Greece

Για ένα μέλλον όπου άνθρωπος και φύση συνυπάρχουν αρμονικά

Λεμπέση 21, 117 43 Αθήνα - Τηλ.: 210 3314893 - Fax: 210 3247578 - e-mail: support@wwf.gr

Αξιολόγηση στρατηγικής WWF Ελλάς

Η επιλογή των δράσεων του WWF Ελλάς που παρουσιάζονται στον απολογισμό, αλλά και ο τρόπος υλοποίησής τους εντάσσονται στην πενταετή στρατηγική της οργάνωσης που έχει δύο βασικές προτεραιότητες: την προστασία της φύσης και τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος.

Η φετινή χρονιά μας βρήκε στη μέση της περιόδου υλοποίησης της Στρατηγικής 2013-2017. Στην ενδιάμεση αξιολόγηση που πραγματοποιήσαμε, εξετάσαμε τι έχουμε πετύχει μέχρι σήμερα και τι προβλέπουμε για τα επόμενα δυόμισι χρόνια. Αξιολογήσαμε εκ νέου το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούμε και ζυγίσαμε ευκαιρίες και απειλές.

Παράλληλα, εξετάσαμε τον τρόπο δουλειάς μας, εντοπίζοντας σημεία τα οποία μπορούν να κάνουν το έργο μας πιο αποτελεσματικό, αλλά και άλλα για τα οποία μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι.

Ορισμένα σημεία τα οποία μπορούν να κάνουν το έργο μας πιο αποτελεσματικό:

- Να δώσουμε έμφαση στην μεσογειακή διάσταση της δουλειάς μας και σε άλλους τομείς εκτός της θάλασσας, όπως για παράδειγμα τα δάση.
- Να αναθεωρήσουμε το περιεχόμενο της δουλειάς μας σε σχέση με τα είδη, ώστε να καλύπτει νέες προκλήσεις όπως οι «συγκρούσεις» ανθρώπων και άγριας ζωής.
- Να διευρύνουμε το πεδίο της οικονομικής υποστήριξής μας, δεδομένων των σημαντικών αλλαγών στην κοινωνία και οικονομία της χώρας.
- Να δώσουμε περισσότερη έμφαση στην αναγνώριση των δράσεων του WWF στην Ελλάδα, αλλά και στο διεθνές δίκτυό μας.

Μερικά παραδείγματα για τα οποία είμαστε περήφανοι:

- Ανταποκριθήκαμε στην απειλή της περιβαλλοντικής οπισθοδρόμησης που εξελίσσεται παράλληλα με την οικονομική κρίση.
- Στραφήκαμε προς τη θάλασσα, αναπτύσσοντας νέα πεδία δράσης.
- Δραστηριοποιηθήκαμε με επιτυχία στον τομέα της υπεύθυνης κατανάλωσης.
- Συμβάλαμε στη δημιουργία του καταπιστεύματος (Trust Fund) για την Πρέσπα.

Εξίσου σημαντικό είναι ότι καταφέραμε, στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, να διατηρήσουμε τη δυναμική μας και να λειτουργούμε με υψηλά επίπεδα διοικητικής επάρκειας, λογοδοσίας και διαφάνειας.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση επιβεβαίωσε τους στόχους της Στρατηγικής μας, η οποία μας βοηθά να επιλέξουμε τις δράσεις που θα έχουν το μεγαλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, με την πιο σωστή χρήση των διαθέσιμων πόρων.

Η λογική της αδράνειας δεν μας αφορά

Γιώργος Βλάχος,

Επ. Καθηγητής Εργαστήριο Γεωργικών Εφαρμογών,
Αγροτικών Συστημάτων & Αγροτικής Κοινωνιολογίας,
Πρόεδρος Δ.Σ. WWF Ελλάς

Η αδράνεια θα ήταν μια σχεδόν φυσιολογική στάση, με τις ραγδαίες εξελίξεις και ανατροπές που συνέβησαν στη χώρα μας το 2015. Ο πειρασμός του εφησυχασμού, μεγάλος: «ας δούμε πρώτα πού θα καταλήξουν όλα αυτά και μετά...»

Δραματικά γεγονότα διαδραματίστηκαν και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η φροντίδα για τους πρόσφυγες είναι η πιο επείγουσα ανάγκη για την Ευρώπη ενώ στον πλανήτη η κρίση που αντιμετωπίζει το υπόδειγμα της ανάπτυξης «με κάθε κόστος» δε φαίνεται να διδάσκει. Το πείρασμα ως τώρα ήταν ότι η περιβαλλοντική προστασία και η διαφάνεια στη διαχείριση αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη αφού οι χώρες που «χρησιμοποιούν ελεύθερα» (διάβαζε, κατασπαταλούν) τους πόρους του πλανήτη αναπτύσσονται. Το παράδοξο είναι ότι τώρα που διακρίνονται τα όρια αυτής της προσέγγισης, το άλλοθι για να συνεχίζεται η δήωση της φύσης είναι η ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων που αυτή ακριβώς η «ληστροική» ανάπτυξη δημιούργησε.

Αυτή τη λογική της αδράνειας και της άκριτης αποδοχής εμείς στο WWF δεν την ενστερνιζόμαστε. Σε συνεργασία με τις άλλες οργανώσεις μας στη Μεσόγειο, την Ευρώπη αλλά και με το διεθνές δίκτυο του WWF προτείνουμε με τη δράση μας μια εναλλακτική λύση.

Η διαφάνεια στη διαχείριση και η λογοδοσία είναι βασική αρχή του WWF διεθνώς, γι' αυτό και ο παρών απολογισμός. Δεν είναι υπερβολή, νομίζω, να πω ότι είναι εντυπωσιακός, δεδομένων των περιστάσεων. Εκείνο που σίγουρα πρέπει να ειπωθεί είναι ότι είναι αποτέλεσμα της δουλειάς που έκαναν οι άνθρωποι του WWF Ελλάς. Ό,τι διαβάσατε έγινε πραγματικότητα με τη συνεχιζόμενη στήριξη από τα ιδρύματα και τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τη συνεργασία με τις άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις της χώρας μας αλλά και πολλούς άλλους. Τους ευχαριστούμε όλους για την εμπιστοσύνη που μας έδειξαν και τη στήριξη τους. Θα μου επιτρέψετε, όμως, να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους υποστηρικτές και τους εθελοντές. Το γεγονός ότι, παρά τη μακροχρόνια βαθιά κρίση, αυξάνονται, μας κάνει υπερήφανους και αισιόδοξους.

Συνεχίζουμε τον δύσκολο και όμορφο αγώνα μας

Δημήτρης Καραβέλλας, Γενικός Διευθυντής

Στο τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας, το WWF Ελλάς κάνει τον δικό του ξεχωριστό απολογισμό άλλης μιας χρονιάς δράσεων, στην Ελλάδα κυρίως αλλά και αλλού στον κόσμο, ως κομμάτι ενός διεθνούς δικτύου με παρουσία σε 100 διαφορετικές χώρες. Θα διαβάσετε για τις προσπάθειες που κάνουμε ως οργάνωση σε παγκόσμιο επίπεδο να εξαλείψουμε την μάστιγα του παράνομου εμπορίου άγριων ζώων. Θα δείτε πως ενώσαμε τις δυνάμεις μας με όλα τα γραφεία του WWF σε μια κοινή πρωτοβουλία για τη διάσωση της Μεσογείου. Στην Ελλάδα, αυτή η πρωτοβουλία εκφράζεται μέσα από πολλές δράσεις: παράδειγμα η δημιουργία μιας νέας προστατευόμενης περιοχής στην ιστορική Γυάρο, καθώς και η προσπάθεια να πιστοποιηθεί ως υπεύθυνα διαχειριζόμενος ο πρώτος αλιευτικός στόλος στην Μεσόγειο, στην Καβάλα.

Στη Δαδιά ο Κίκο και η Έλα δίνουν τον δικό τους ξεχωριστό αγώνα απέναντι στα δηλητηριασμένα δολώματα που αφανίζουν τα σημαντικά είδη πουλιών όπως ο ασπροπάρης, ενώ στη Ζάκυνθο η Χαρίκλεια εξασφαλίζει καθημερινά ότι τα Σεκάνια θα συνεχίσουν να είναι η υγιής καρδιά του βιότοπου της θαλάσσιας χελώνας. Στην Πρέσπα, η Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών μας κάνει όλους περήφανους με τα επιτεύγματά της, ενώ για την προστασία των νησιωτικών υγρότοπων της Μεσογείου, ο Καλούστ με τον Θάνο ταξιδεύουν στη μακρινή Ουρουγουάη για την υιοθέτηση σχετικού διεθνούς ψηφίσματος από την Συνθήκη Ραμσάρ.

Στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής, η Θεοδότα με την ομάδα της έπαιξαν δυναμική άμυνα προκειμένου να μην «περάσουν» καταστροφικά νομοσχέδια για το περιβάλλον, ενώ η εθελοντική νομική ομάδα υποστήριξης πολιτών αποτέλεσε για άλλη μια χρονιά πολύτιμη βοήθεια για μας αλλά και για πολλές ομάδες πολιτών σε ολόκληρη τη χώρα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συστρατευθήκαμε με άλλες 100 περιβαλλοντικές οργανώσεις για να αντιπαχθούμε σε αρνητικές νομοθετικές εξελίξεις για το περιβάλλον. Και στο καυτό μέτωπο της ενέργειας, ο Νίκος, ο Μιχάλης και μια μεγάλη επιστημονική ομάδα απέδειξαν χωρίς αμφιβολία ότι η Ελλάδα δεν χρειάζεται νέο βρώμικο λιγνίτη, αλλά μπορεί να εξασφαλίσει την ίδια ενεργειακή απόδοση καθαρά και με μικρότερο κόστος για όλους.

Ο Αχιλλέας με τη Βίκυ συνεργάστηκαν με δεκάδες κοινωνικές οργανώσεις και φορείς για να γίνει η δύσκολη μας καθημερινότητα καλύτερη και πιο πράσινη ενώ η Ελένη με την ομάδα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης όργωσαν για άλλη μια χρονιά τα σχολεία της χώρας, εκπαιδεύοντας τους υπεύθυνους και οικολογικά ευαίσθητους αυριανούς πολίτες.

Αυτά και άλλα πολλά λοιπόν. Μια δυναμική και αφοσιωμένη ομάδα συναδέλφων συνεχίζει τον δύσκολο και όμορφο αγώνα με την δική σας συμμετοχή και υποστήριξη.

Σας περιμένουμε στο πλευρό μας.

2015

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ν. ΥΟΡΚΗ

1 τόνος

ελεφαντόδοντο κοινοτοποιοήθηκε δημόσια στην κεντρική πλατεία της Νέας Υόρκης, στέλνοντας μήνυμα ενάντια στο παράνομο εμπόριο άγριων ζώων.

ΒΑΤΙΚΑΝΟ

0 Πάπας

Φραγκίσκος και ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Ομπάμα συμφωνούν στον κοινό στόχο καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

ΡΩΣΙΑ

Διπλασιάστηκε

ο πληθυσμός του σπανιότερου αιλουροειδούς του κόσμου: η τίγρη Αμούρ στη Ρωσία έφτασε τα 57 άτομα, από μόλις 30 το 2007.

ΚΙΝΑ

16,8%

αύξηση του πληθυσμού των Πάντα στην Κίνα! Φτάνουν τα 1.864, από 1.600 στην τελευταία έρευνα το 2004.

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

Ανάκαμψη:

Τα μέτρα προστασίας αποδίδουν για τον κυανόπτερο τόνο της Μεσογείου, που προς το παρόν αποφεύγει την εξαφάνιση.

ΑΜΑΖΟΝΙΟΣ

Εξαφάνιση:

Νέα έρευνα αποκαλύπτει ότι εξαιτίας της αποψίλωσης και της κλιματικής αλλαγής, τα τροπικά δάση μπορεί να εξαφανιστούν μέχρι το τέλος του αιώνα.

ΕΥΡΩΠΗ

17 στα 28

κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν εφαρμόζουν τη νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία για έλεγχο των παράνομων εισαγωγών προϊόντων ξυλείας που πλήττουν τα τροπικά δάση, σύμφωνα με νέα έκθεση του WWF.

ΝΕΠΑΛ

ΜΗΔΕΝ

τα περιστατικά λαθροθηρίας για τίγρεις, ελέφαντες και ρινόκερους στο Νεπάλ την περασμένη χρονιά, χάρη στην εφαρμογή αυστηρών μέτρων καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου άγριων ζώων.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

540.000

υπογραφές για την προστασία του Μεγάλου Κοραλλιογενούς Υφάλου οδηγούν σε αναδιπλωσή της κυβέρνησης της Αυστραλίας όσον αφορά τις βιομηχανικές χρήσεις στην περιοχή.

Ν. ΑΣΙΑ

139

πανέμορφα και παράξενα είδη ζώων και φυτών ανακαλύφθηκαν στην περιοχή του ευρύτερου Μεκόνγκ.

2015

Η ΔΡΑΣΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σταθερή δράση

Γυάρος

Πρότυπη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή με επίκεντρο την προστασία της μεσογειακής φώκιας

Καβάλα

Βελτίωση βιωσιμότητας αλιευτικού στόλου με στόχο το οικολογικό πρότυπο MSC

Ζάκυνθος

Προστασία της σημαντικότερης παραλίας της Μεσογείου για την *caretta caretta*

Δαδιά

Προστασία απειλούμενων αρπακτικών πουλιών

Ηράκλειο

Προστασία μικρών νησιωτικών υγρότοπων

Τήλος

Πρότυπο πρόγραμμα ενεργειακής αυτονομίας με βάση την καθαρή ενέργεια

Πρέσπες

Προστασία του οικολογικού θησαυρού των Πρεσπών σε συνεργασία με την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών

Πτολεμαΐδα

Δράσεις για την απεξάρτηση από το λιγνίτη

Ενδεικτικές δράσεις

- Προστασία και αποκατάσταση των δασών από τις πυρκαγιές

Άνδρος Αττική Αιγαίεια

- Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Αττική	Άνδρος	Τήλος	Λέσβος
Ελευσίνα	Ιθάκη	Ζάκυνθος	Κρήτη
Διβαδειά	Σίφνος	Άστρος	
Θήβα	Ρόδος	Κόρινθος	

- Προστασία νησιωτικών υγρότοπων

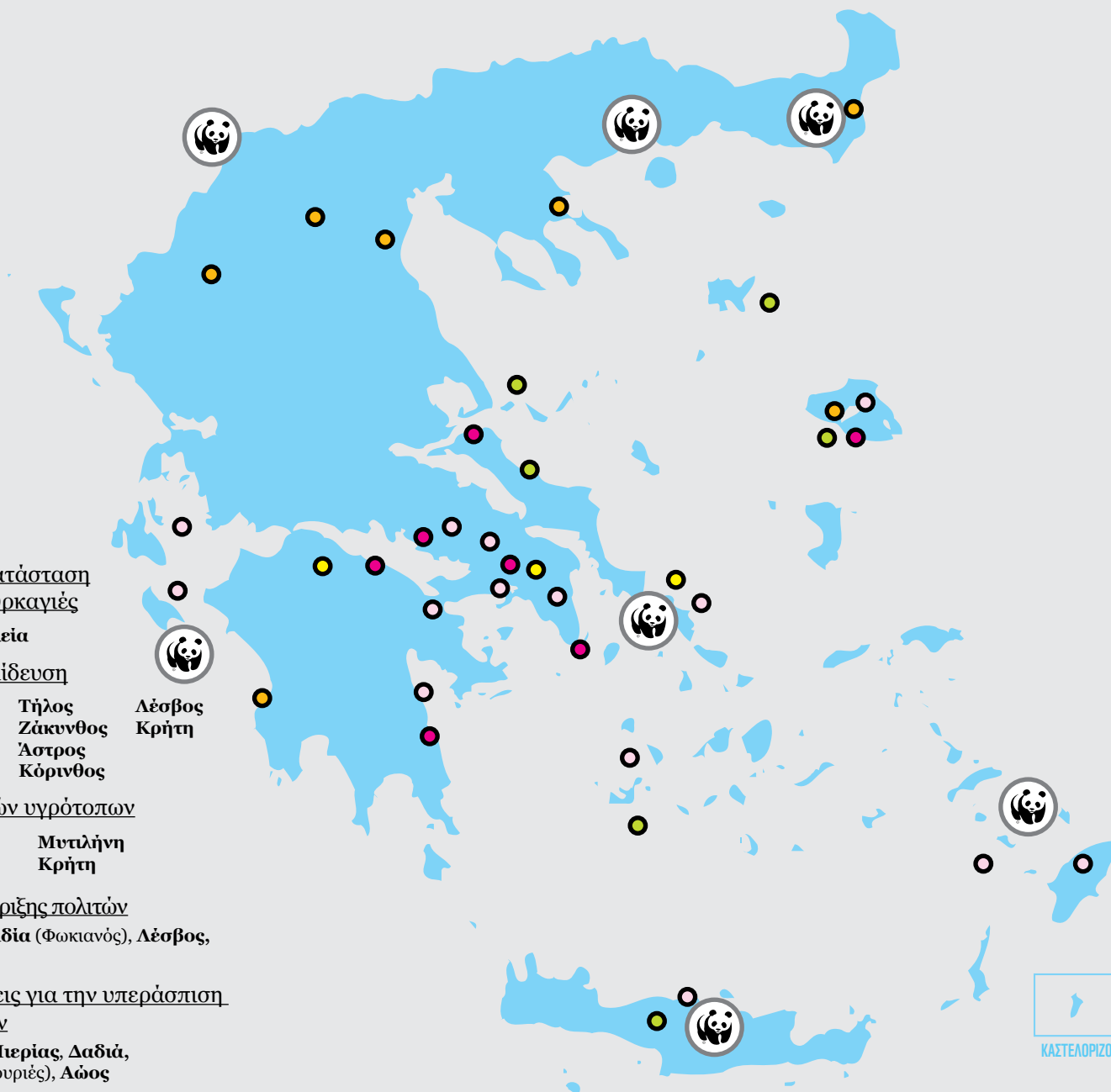
Μήλος	Λήμνος	Μυτιλήνη
Σκιάθος	Εύβοια	Κρήτη

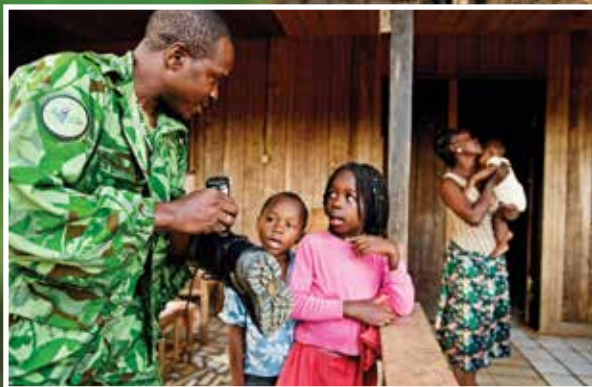
- Νομική ομάδα υποστήριξης πολιτών

Βοιωτία, Ακράτα, Αρκαδία (Φωκιανός), Λέσβος, Σούνιο, Αττική, Ιστιαία

- Πολιτικές παρεμβάσεις για την υπεράσπιση σημαντικών περιοχών

Κυπαρισσία, Κορινός Πιερίας, Δαδιά, Λέσβος, Χαλκιδική (Σκουριές), Αώος

Το παράνομο εμπόριο άγριων ζώων είναι μια από τις παγκοσμίως μεγαλύτερες παράνομες εμπορικές δραστηριότητες, μαζί με τη διακίνηση ναρκωτικών, ανθρώπων (trafficking), πλαστών αγαθών και πετρελαίου. Το WWF εκπαιδεύει και εξοπλίζει θηροφύλακες που με κίνδυνο της ζωής τους προστατεύουν την άγρια ζωή των χωρών τους.

Παράνομο εμπόριο άγριων ζώων

Η παγκόσμια δράση του WWF σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και κυβερνήσεις, έχει στόχο:

- Να επιβληθούν αυστηρές ποινές για τη θανάτωση των άγριων ζώων και την εμπορία των μερών τους.
- Να υιοθετηθούν αποτελεσματικά μέτρα παρακολούθησης σε όλα τα σημεία διακίνησης του παράνομου εμπορίου: αεροδρόμια, λιμάνια, τελωνειακούς σταθμούς.
- Να ενισχύσει τις τοπικές προσπάθειες προστασίας.
- Να ενημερώσει τους καταναλωτές για τον καταστροφικό αντίκτυπο των προϊόντων άγριας ζωής.

Τα καλά νέα:

ΟΗΕ

Μετά από 3 χρόνια διπλωματικών προσπαθειών, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών φέτος υιοθέτησε για πρώτη φορά ψήφισμα κατά του παράνομου εμπορίου άγριων ζώων. Οι 193 χώρες του ΟΗΕ δεσμεύτηκαν για συνεργασία σε όλα τα επίπεδα: για να σταματήσουν την λαθροθηρία, την παράνομη διακίνηση αλλά και την παράνομη πώληση στους τελικούς καταναλωτές.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Στην Times Square της Νέας Υόρκης, ένα γιγάντιο μηχανήμα μετέτρεψε έναν τόνο από παράνομα σουβενίρ και άλλα προϊόντα ελεφαντόδοντου σε σκόνη, δίνοντας ξεκάθαρο μήνυμα ενάντια στη δολοφονία χιλιάδων ελεφάντων κάθε χρόνο.

ΝΕΠΑΛ

Εφαρμόζοντας πρωτοποριακά μέτρα προστασίας, το Νεπάλ κατάφερε την περασμένη χρονιά να μηδενίσει τα περιστατικά λαθροθηρίας για ελέφαντες, τίγρεις και ρινόκερους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΜΠΡΑ

Τον περασμένο Μάη, η μεγαλύτερη στα χρονικά συντονισμένη επιχείρηση ενάντια στο παράνομο εμπόριο άγριων ζώων οδήγησε στη σύλληψη 300 υπόπτων σε όλο τον κόσμο και στην κατάσχεση 600 παράνομων φορτίων. Κατασχέθηκαν 12 τόνοι ελεφαντόδοντου, 119 κέρατα ρινόκερου, αλλά και 11.000 νεκρά ή ζωντανά ζώα, χάρη στη συνεργασία των αρχών σε 62 χώρες στην Αφρική, την Ασία, την Αμερική αλλά και την Ευρώπη.

© WWF / James Morgan

Το παράνομο εμπόριο άγριων ζώων σε αριθμούς

1.000 θηροφύλακες

έχουν δολοφονηθεί τα τελευταία 10 χρόνια ενώ προσιάτταν την άγρια ζωή και τον φυσικό πλούτο των χωρών τους.

30.000 αφρικανικοί ελέφαντες

οικοιώνονται κάθε χρόνο για τους χαυλιόδοντές τους από κυλιώματα οργανωμένου εγκλήματος. Στην Ταϊλάνδη, οι τελωνειακές αρχές κατάσχεσαν 7 τόνους αφρικανικό ελεφαντόδοντο μόνο τον περασμένο Απρίλη.

1.215 ρινόκεροι

οικοιόθηκαν το 2014 στη Νότιο Αφρική, όπου η λαθροθηρία έχει αυξηθεί 100 φορές από το 2007.

1.590 τίγρεις

κατασχέθηκαν νεκρές στην Ασία μεταξύ 2000 και 2014, ενώ σε όλο τον κόσμο απομένουν μόλις 3.200 τίγρεις ελεύθερες στη φύση.

2015

Η ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ WWF

Τα μεσογειακά γραφεία του WWF ενώνουν τις δυνάμεις τους για την προστασία του κοινού μας σπιτιού, της Μεσογείου

Ιταλία

«Πέλαγος» μία μεγάλη ευκαιρία

Το «Πέλαγος» είναι στα χαρτιά η μεγαλύτερη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή στη Μεσόγειο, με κύριο στόχο την προστασία της πεπεροφάλαινας και άλλων κητωδών. Δουλεύουμε για να εφαρμοστεί η προστασία στην πράξη.

Μεσόγειος

Σώζοντας τον ερυθρό τόνο

Ο ερυθρός τόνος: ένα διαμάντι για την οικονομία και τη βιοποικιλότητα, όμως κι ένα από τα πιο απειλούμενα ψάρια της Μεσογείου. Δουλεύουμε μαζί με άλλες οργανώσεις για την ανακάλυψη των αναπαραγωγικών μυστικών του αλλά και για τη χάραξη αλιευτικής πολιτικής βάσει των επιστημονικών δεδομένων.

Ισπανία, Ελλάδα, Τунησία, Ιταλία

Βιώσιμη αλιεία

Εργαζόμαστε μαζί με ψαράδες, επιστήμονες, κρατικούς φορείς και επιχειρήσεις ώστε να δώσουμε ανάσα ζωής στην αλιεία, με παράλληλη προστασία της θαλάσσιας ζωής. Χτίζουμε συνεργασίες και κάνουμε βήματα για μια αλιεία με σεβασμό στο περιβάλλον και στο μέλλον.

Μεσόγειος

Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές

Δουλεύουμε σε πολλές προστατευόμενες περιοχές της Μεσογείου, με στόχο τη διάσωση σημαντικών ειδών, οικοτόπων αλλά και τη στήριξη των εισοδημάτων των τοπικών κοινωνιών.

Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία

Θαλάσσιες χελώνες

Στην Ελλάδα και την Τουρκία προστατεύουμε κρίσιμες παραλίες για την ωοτοκία των θαλάσσιων χελωνών, ενώ στην Ιταλία λειτουργεί κέντρο πρώτων βοηθειών και αποκατάστασης για χελώνες που έχουν χτυπηθεί ή μπλεχτεί σε δίχτυα κατά λάθος.

Μεσόγειος

Τάσεις ανάπτυξης

Για 1η φορά μελετάμε και αποτυπώνουμε στο χάρτη τις επιπτώσεις στη Μεσόγειο για τα επόμενα 20 χρόνια από την ανάπτυξη των κυριότερων οικονομικών τομέων (αλιεία, τουρισμός, μεταφορές, εξορύξεις, κ.ά.).

mybluemed

Κοινά χαρακτηριστικά, κοινές αξίες, ίδιες απειλές, μια εκστρατεία! Το #mybluemed ήταν η πρώτη μεσογειακή εκστρατεία ενημέρωσης του WWF για όλα αυτά που μας ενώνουν και κάνουν τη μεγάλη θαλάσσια γειτονιά μας ένα ξεχωριστό σημείο του πλανήτη. Η εκστρατεία μας έφτασε μέσα από το Facebook, το Twitter και το Instagram σε 5.000.000 άτομα τα οποία ενημερώθηκαν για τις πιο σημαντικές αξίες της Μεσογείου, όπως η χελώνα καρέτα και η μεσογειακή φώκια, αλλά και για σημαντικές ανάγκες και ζητήματα, όπως η δημιουργία θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών και η ανάπτυξη βιώσιμων μοντέλων τουρισμού.

ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE

© Γιώργος Ρηγούτσος / WWF Ελλάς

© Antrea Bonetti / WWF Ελλάς

© Γιώργος Ρηγούτσος / WWF Ελλάς

© Χρήστος Παπαδάς / WWF Ελλάς

© Γιώργος Ρηγούτσος / WWF Ελλάς

© Antrea Bonetti / WWF Ελλάς

● Ιούλιος 2014

Θαλάσσια χαρτογράφηση. Ο βυθός της Γυάρου γίνεται ο καλύτερα χαρτογραφημένος βυθός Natura 2000 στην Ελλάδα. Πάνω από 50% προστατευόμενοι οικοτόποι τραγάνας και ποσειδωνίας καταγράφονται.

● Χειμώνας 2014

Μελέτη θαλάσσιων πληθυσμών από το πανεπιστήμιο Πατρών. Ένδειξη μεγάλης βιοποικιλότητας, αλλά χαμηλής αφθονίας, αναδεικνύει την ανάγκη προστασίας.

● Όλο το χρόνο

Παρακολούθηση της φώκιας από τη ΜΟμ. Καλά νέα: 10 νέα φωκάκια γεννιούνται στη Γυάρο, χωρίς καμία απώλεια.

● Μάρτιος 2015:

Υποβρύχιες έρευνες για θαλάσσια μονοπάτια, με στόχο την ανάπτυξη καταδυτικού τουρισμού στην περιοχή.

● Μάιος 2015

Καθαρισμός των σπηλιών αναπαραγωγής της φώκιας. Καθαρισμός του πιο σημαντικού καταφυγίου, όπου η φώκιας γαλουχούν τα μωρά τους, σε συνεργασία με την ΜΟμ.

● Μάιος 2015

Καθαρισμός των παραλιών της Γυάρου. Εθελοντές από τη Σύρο μαζεύουν δεκάδες κιλά σκουπιδιών, απελευθερώνοντας τις παραλίες της Γυάρου για τα γεννητούρια της φώκιας.

● Μάιος 2015

Καθαρισμός του βυθού από δίχτυα φαντάσματα. 50 ώρες στο νερό και 20 φιάλες κατάδυσης, με την πολύτιμη συνδρομή εθελοντών δυτών.

● Μάιος 2015

Σεμινάρια για επαγγελματίες ψαράδες. Ανταλλαγή τεχνογνωσίας με τους ψαράδες της Σύρου και της Άνδρου.

● Απρίλιος-Ιούνιος 2015

Νέες ορνιθολογικές έρευνες, μετά την ανακάλυψη αποικίας μύχων με πάνω από 1.000 ζευγάρια: μια από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα του παγκοσμίως απειλούμενου είδους.

Το μεγάλο στοίχημα

Ελίνα Σαμαρά, θαλάσσια βιολόγος

Μετά από 2 χρόνια ερευνών, ποια είναι η εικόνα σου για τη Γυάρο;

Ένα νησί γεμάτο εκπλήξεις και προκλήσεις! Και που πρέπει οπωσδήποτε να προστατέψουμε. Οι καταδύσεις πέραν το καλοκαίρι μαζί με το Πανεπιστήμιο της Πάτρας έφεραν στην επιφάνεια όχι μόνο οικολογικούς θησαυρούς, αλλά πολλές ακόμα εκπλήξεις.

Εμείς αυτούς τους θησαυρούς θα τους δούμε μόνο σε φωτογραφίες;

Όχι! Σχεδιάζουμε και διαμορφώνουμε ένα δίκτυο θαλάσσιων μονοπατιών, μια δράση στην οποία πιστεύουμε πολύ, που θα αποτελέσουν απολαυστικές θαλάσσιες διαδρομές για όλους. Ταυτόχρονα, είναι μια ευ-

καιρία ανάπτυξης για το νησί, χωρίς τον κίνδυνο της «ισοπέδωσης».

Οι πιο δύσκολες αποστολές ως τώρα;

Παρόλο που έχω περάσει πολλές ώρες μες στο βυθό, θα έλεγα ότι είναι οι ορνιθολογικές αποστολές. Ανεβαίνουμε στις πιο απότομες πλαγιές, χωνόμαστε κάτω από βράχια, κάνουμε νυχτερινές θαλάσσιες διαδρομές παρακολουθώντας τη συμπεριφορά των σπάνιων μύχων... μια ολόκληρη περιπέτεια!

Το μεγάλο στοίχημα είναι η συνεργασία με την τοπική κοινωνία

Η προστασία του νησιού είναι τελικά εύκολη υπόθεση;

Αντίθετα, είναι μεγάλη σπασοκεφαλιά! Σκέψου ότι μας πήρε 4 μέρες, 50 ώρες στο νερό, 20 φιάλες κατάδυσης, δεκάδες σακούλες σκουπιδιών, και τη βοήθεια πολλών εθελοντών για να καθαρίσουμε τις παραλίες, τις σπηλιές και το βυθό όπου η φώκια γεννά τα μικρά της. Τα νεαρά, άπειρα φώκιακια, κινδυνεύουν από τα δίχτυα-φα-

ντάσματα που βρίσκονται στο βυθό.

Η μεγαλύτερη πρόκληση για τη συνέχεια;

Το μεγάλο στοίχημα είναι η συνεργασία με την τοπική κοινωνία, μέσα από την Επιτροπή Συνδιαχείρισης, με στόχο την προστασία της Γυάρου. Παράλληλα, σε συνεργασία με το λιμενικό θα γίνεται η σταθερή παρακολούθηση του νησιού για τυχόν... παράνομες δραστηριότητες. Ο πρόσφατος κανονισμός λιμένα που εξέδωσε το λιμεναρχείο Σύρου, που προστατεύει το νησί σε μια ζώνη τριών ναυτικών μιλίων, είναι ένα σημαντικό βήμα.

Υπάρχει στήριξη από την τοπική κοινωνία;

Οι ντόπιοι έχουν αρχίσει να μαθαίνουν για το πρόγραμμα και να το αγκαλιάζουν. Επίσης, τα πρώτα σεμινάρια σε φαράδες στην Άνδρο και τη Σύρο πήγαν πολύ καλά, οι εκδηλώσεις μας στο νησί προσελκύουν κόσμο και το σημαντικότερο, πολλοί μαθαίνουν για το πρόγραμμα και έρχονται να δουλέψουν μαζί μας εθελοντικά. Δε θα είχαμε καταφέρει τίποτα από όλα αυτά αν δεν είχαμε την υποστήριξη εθελοντών και των φορέων της Σύρου και της Άνδρου. Μαζί χτίζουμε το κοινό μας όραμα για μια ζωντανή θάλασσα.

SWIMATHON

Μια προσωπική πρόκληση

Το όραμα του Κυκλάδες LIFE ενέπνευσε έναν φίλο του WWF να βάλει στόχο μια δική του προσωπική υπέρβαση: να κολυμπήσει στη θάλασσα 15 χιλιόμετρα –απόσταση ίση με 300 Ολυμπιακές πισίνες- καλώντας φίλους και συνεργάτες να τον «σπονσοράρουν» για κάθε χιλιόμετρο! Μεγάλη πρόκληση για έναν κολυμβητή χωρίς αθλητικό παρελθόν...

Μετά από εντατική προετοιμασία 4 μηνών, ο Paul κατάφερε να διανύσει την απίστευτη αυτή απόσταση κολυμπώντας για 6 ώρες και 37 λεπτά ασταμάτητα, δίπλα-δίπλα με τη σύντροφό του Νάταλι.

Ενέπνευσε τέτοια συμμετοχή από φίλους και συνεργάτες, ώστε να εξασφαλίσει το συνολικό ποσό των 94.000 ευρώ για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος των Κυκλάδων! Τον ευχαριστούμε θερμά και δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε με αντίστοιχο ζήλο τον «μαραθώνιο» της υλοποίησης του Κυκλάδες LIFE.

Το πρόγραμμα ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE «Ολοκληρωμένη προστασία της Μεσογειακής Φώκιας στις Βόρειες Κυκλάδες» (LIFE12 NAT/GR/000688), υποστηρίζεται και συγχρηματοδοτείται από τη χρηματοδοτική γραμμή LIFE Nature της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και από το Prince Albert II of Monaco Foundation (www.fpa2.com).

Το πρόγραμμα συντονίζεται από το WWF Ελλάς με εταίρους τη ΜΟm/Εταιρία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το Ινστιτούτο Tethys.

Μύθος και πραγματικότητα

«Γέμισε ο τόπος λύκους, αλλά όχι τους κανονικούς... εκείνους που αμολάνε οι οικολόγοι... είναι ζαλισμένοι απ' τις μεταφορές και τους ξεπαστρεύουμε εύκολα, αλλά πόσο να αντέξουμε κι εμείς;»

Οι μύθοι είναι ελκυστικοί γιατί εξάπτουν τη φαντασία μας, προσφέροντας εξηγήσεις σε μυστηριώδη φαινόμενα. Κάποιοι μύθοι όμως έχουν επικίνδυνες προεκτάσεις.

Κάθε χρόνο ερχόμαστε αντιμέτωποι με φήμες για φίδια, αρκούδες, λύκους, τσακάλια ακόμα και ψύλλους που έχουν κατακλύσει, υποτίθεται, την ελληνική ύπαιθρο, από κρυφές και ανεξέλεγκτες απελευθερώσεις «οικολόγων» ή αγνώστων ατόμων που κινούνται ύποπτα σε δασικούς δρόμους... Οι φήμες αφορούν συνήθως προστατευόμενα ζώα που προκαλούν ζημιές, όπως ο λύκος ή η αρκούδα, ή «τρομακτικά» ζώα, όπως τα φίδια.

Ο μύθος αυτός γκρεμίζει τις γέφυρες συνεργασίας μεταξύ περιβαλλοντικών οργανώσεων και τοπικής κοινωνίας και ενισχύει την αίσθηση στον κόσμο της υπαίθρου ότι στέκεται μόνος του απέναντι σε μια αφύσικη απειλή, με μόνη λύση την αυτοδικία. Συχνά ακολουθεί η δικαιολογία: «κι εμείς βάζουμε φόλες [δηλητηριασμένα δολώματα] για να προστατευτούμε».

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μαζί με 16 άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς, δώσαμε φέτος στη δημοσιότητα μια ανάλυση που τεκμηριώνει γιατί ο μύθος αυτός δεν θα μπορούσε ποτέ να ευσταθεί. Οι κρυφές ή αυθαίρετες απελευθερώσεις άγριων ζώων είναι παράνομες. Εξηγούμε ότι ακόμα και να θέλαμε να παραβούμε το νόμο, θα μας ήταν πρακτικά σχεδόν αδύνατο. Κυρίως όμως: ποτέ δε θα κάναμε μια τόσο ανεύθυνη πράξη, που αντίθετα με την κοινή λογική, μπορεί να βλάψει όχι μόνο τον άνθρωπο αλλά και την ίδια τη φύση.

Διαβάστε εδώ <http://www.wwf.gr/images/pdfs/SnakesNo.pdf> την ανάλυσή μας και διαδώστε κι εσείς την αλήθεια για τον επικίνδυνο αυτό μύθο.

Ζάκυνθος 2015

Η Ζάκυνθος αποτελεί σημείο αναφοράς για το WWF Ελλάς. Το 1994, σε συνέχεια πανευρωπαϊκής εκστρατείας αγοράστηκαν 324 στρέμματα στην πλαγιά γύρω από τη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας για την καρτέτα σε όλη τη Μεσόγειο. Από το 1999, με το Προεδρικό Διάταγμα ίδρυσης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, η περιοχή των Σεκανίων στον κόλπο του Λαγανά έχει χαρακτηριστεί ως ζώνη απόλυτης προστασίας.

Όμως, οι προκλήσεις συνεχίζονται. Τη φετινή χρονιά, λόγω της περιορισμένης οικονομικής δυνατότητας των Φορέων Διαχείρισης για την εφαρμογή διαχειριστικών δράσεων, η περιοχή κινδύνευσε να μείνει χωρίς φύλαξη. Καταλυτικής σημασίας ήταν η στήριξη από το εξωτερικό. Φίλοι του WWF Σουηδίας κινητοποιήθηκαν και μέσα σε δυο βδομάδες συγκεντρώθηκε το ποσό των 15.000 ευρώ, που χρησιμοποιήθηκε για να καλύψει το κόστος της φετινής πυροπροστασίας και της φύλαξης της περιοχής. Οι πυρκαγιές αποτελούν μόνιμη απειλή για τα Σεκάνια καθώς προκαλούν διάβρωση και μεταφορά χόματος στην παραλία, γεγονός που μπορεί να την κάνει ακατάλληλη για τις φωλιές των χελωνών.

Ο Διονύσης, ο πυροφύλακας, εκπαιδεύτηκε από το WWF και το Πυροσβεστικό Σώμα και εξοπλίστηκε με τα απαραίτητα εργαλεία. Παράλληλα, σε συνεργασία με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου καθημερινά πραγματοποιούσε καταμέτρηση των γλάρων και κατέγραφε τη συμπεριφορά τους στην παραλία των Σεκανίων. Οι λαίμαργοι γλάροι αποτελούν έναν από τους πιο επικίνδυνους θηρευτές για τα χελωνάκια!

Συντηρήσαμε τις δεξαμενές νερού και προμηθευτήκαμε φορητή αντλία, για άμεση κατάσβεση.

Τα Σεκάνια αποτελούν μία από τις οικολογικά πιο σημαντικές περιοχές της Ελλάδας. Κάθε χρόνο, η προστασία και διαχείρισή τους αποτελεί ένα πολυδιάστατο εγχείρημα που στηρίζεται στη δυναμική παρουσία του WWF, στις συνεργασίες καθώς και στην προσπάθεια μείωσης της τουριστικής πίεσης των 300.000 επισκεπτών της ευρύτερης περιοχής του Κόλπου Λαγανά.

Χαρίκλεια Μινιώτου
Υπεύθυνη Προγράμματος
Σεκανίων

Τα μέτρα αποδίδουν

Στα τέλη Ιουλίου ξέσπασε φωτιά στην περιοχή του Σκοπού –πιθανότατα από εμπρησμό– που απείλησε και την πλαγιά πάνω από τα Σεκάνια. **Ο Διονύσης ειδοποίησε άμεσα την πυροσβεστική** ενώ μαζί και με άλλους συνεργάτες του WWF βρίσκονταν σε συντονισμό με την Πυροσβεστική Υπηρεσία Ζακύνθου, το Δήμο, την Περιφέρεια και το ΕΘΠΖ ώστε να διευκολύνουν την πλήρωση και τον ανεφοδιασμό των πυροσβεστικών οχημάτων για την κατάσβεση.

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις από το ΑΤΕΙ Ιονίων Νήσων, η καμένη έκταση υπολογίζεται σε περίπου 1500 στρέμματα. Το WWF μετά τη φωτιά πραγματοποίησε αυτοψία ώστε να αποτυπωθεί η υφιστάμενη κατάσταση και να διερευνηθούν οι διαδικασίες που απαιτούνται ώστε να προταθούν συγκεκριμένα μέτρα για την αποκατάσταση και τη βελτίωση της πρόληψης και της πρόσβασης σε περίπτωση μελλοντικής πυρκαγιάς.

© Χαρίκλεια Μινώτου

Την επόμενη μέρα «μέσα στο μαύρο αποτύπωμα της φωτιάς» η ευχάριστη είδηση ότι οι δύο πρώτες φωλιές έσκασαν στα Σεκάνια, επανέφερε την αισιοδοξία μας... Και φυσικά ακολούθησαν πολλές ακόμα, αφού φέτος στα Σεκάνια καταγράφηκαν 406 φωλιές χελωνών!

Νησιωτικοί υγρότοποι: Δουλεύουμε τοπικά, επιδρούμε παγκόσμια

Έχοντας ολοκληρώσει τις ερευνητικές υποχρεώσεις, βασικός στόχος του προγράμματος τώρα είναι η ενδυνάμωση της προστασίας των υγρότοπων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Το σημαντικότερο επίτευγμα τη χρονιά που πέρασε ήταν η υιοθέτηση ενός ψηφίσματος για την προστασία των νησιωτικών υγρότοπων της Μεσογείου από τη 12η Σύνοδο Ramsar που πραγματοποιήθηκε στην Punta del Este, στην Ουρουγουάη τον Ιούνιο.

Το σχέδιο ψηφίσματος κατατέθηκε από την Ελλάδα και ουσιαστικά στηρίζεται στη δουλειά που έχει γίνει από το WWF Ελλάς για τους νησιωτικούς υγρότοπους από το 2004 μέχρι σήμερα. Το ψήφισμα αναγνωρίζει ότι η λεκάνη της Μεσογείου είναι περιοχή παγκόσμιας σημασίας για τη βιοποικιλότητα, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στην πολυνησιωτικότητα και στο ότι αποτελεί έναν από τους πλέον δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς του πλανήτη. Καλεί τα κράτη μέλη από τη Μεσόγειο να υιοθετήσουν ολοκληρωμένες στρατηγικές προστασίας για τους νησιωτικούς υγρότοπους.

Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο συνεισφέραμε στις διαβουλεύσεις για τα σχέδια διαχείρισης υδάτων των υδατικών διαμερισμάτων των νησιών του Αιγαίου και της Κρήτης. Οι προτάσεις μας για την Κρήτη συμπεριλήφθηκαν στο Διαχειριστικό Σχέδιο που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσης ενώ το ίδιο αναμένεται να συμβεί και για το Αιγαίο. Παράλληλα, στείλαμε προτάσεις για την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα ενώ επικοινωνήσαμε προσωπικά με μελετητές και υπεύθυνους σε όλες τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, με στόχο να συμπεριληφθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι υγρότοποι στο χωροταξικό σχεδιασμό.

Τον Απρίλιο διοργανώσαμε μαζί με την Περιφέρεια Κρήτης μια συνάντηση εργασίας με την συμμετοχή των δημόσιων λειτουργών από υπηρεσίες της δυτικής Κρήτης (Χανιά και Ρέθυμνο). Σκοπός αυτής της συνάντησης ήταν να συζητηθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημόσιες υπηρεσίες και να αναζητηθούν τρόποι για να γίνει πιο αποδοτική η δουλειά τους ως προς την προστασία των υγρότοπων της Κρήτης.

Ύστερα από χρόνια σκληρής δουλειάς για την προστασία των νησιωτικών υγροτοπικών συστημάτων, είμαστε πια περήφανοι που η δουλειά μας αναγνωρίστηκε σε παγκόσμιο επίπεδο. Η προστασία τους από το εθνικό δίκαιο ήταν ένα διαρκές αίτημα που έγινε πραγματικότητα με το Προεδρικό Διάταγμα και πλέον οραματιζόμαστε την προστασία τους σε μεσογειακή και ευρωπαϊκή κλίμακα.

Καλούστ Παραγκαμιάν,
Επιστημονικός συνεργάτης
Προγράμματος Νησιωτικών Υγρότοπων

Συνεργαζόμενη επιχείρηση:

Coca-Cola Τρία Έμφιλον

Τύπος συνεργασίας:

Χορηγία

Πρόγραμμα:

Δίκτυο Παρακολούθησης
Νησιωτικών Υγρότοπων

Έσοδα (EUR): 67.000

Το δίκτυο εθελοντών εμπλέκει τους πρόσκοπους της Κρήτης

Η συνεργασία με το Σύστημα της Coca-Cola στην Ελλάδα (Coca-Cola Τρία Έφιλον και Coca-Cola Hellas) συνεχίστηκε με επιτυχία άλλη μια χρονιά με βασικό στόχο την ενημέρωση και κινητοποίηση πολιτών σε Κρήτη και Λέσβο για την προστασία των υγρότοπων. Σημαντικό ορόσημο είναι η ενεργή εμπλοκή σχεδόν 1.000 προσκόπων της Κρήτης στην παρακολούθηση 10 φυσικών υγρότοπων του νησιού. Οι πρόσκοποι, χωρισμένοι σε ομάδες ανέλαβαν 6 αποστολές που σχετίζονταν με έναν υγρότοπο. Με αυτό τον τρόπο είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν τους υγρότοπους της περιοχής τους, να ενημερωθούν για την αξία τους και να παρακολουθούν για τυχόν ενέργειες υποβάθμισης.

Μια δράση που είχε πολύ μεγάλη απήχηση στις τοπικές κοινωνίες της Λέσβου και της Κρήτης ήταν το «Μια Κυριακή κάθε μήνα». Κάθε μήνα, επισκεπτόμασταν έναν υγρότοπο και μοιραζόμασταν την εμπειρία και τις γνώσεις μας για θέματα όπως η ορνιθοπανίδα των υγρότοπων, τα ασπόνδυλα που ζουν στα νερά και η υγροτοπική βλάστηση.

www.apostolinerο.com

Αποστολή Νερό

Το πρόγραμμα του WWF Ελλάς «Δίκτυο Παρακολούθησης Υγρότοπων της Κρήτης Λέσβου και Πάρου», υλοποιείται με την υποστήριξη του Συστήματος της Coca-Cola στην Ελλάδα (Coca-Cola Τρία Έφιλον και Coca-Cola Hellas), στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού προγράμματος «Αποστολή Νερό». Περισσότερα για το πρόγραμμα «Αποστολή Νερό», θα βρείτε στη διεύθυνση: www.apostolinerο.com

Δάσος Δαδιάς

Στηρίζαμε και φέτος τη μάχη για τη ζωή που δίνει ο Ασπροπάρης, ο μοναδικός μεταναστευτικός γύπας που πια μετρά λιγότερα από 10 ζευγάρια στην Ελλάδα.

Η κατάσταση του γύπα Ασπροπάρη όλο και δυσκολεύει, καθώς τα δηλητηριασμένα δολώματα φαίνεται να του δίνουν τη χαριστική βολή: στα Μετέωρα, όπου δραστηριοποιείται η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, ένας από τους τελευταίους δηλητηριάστηκε από φόλα στην ύπαιθρο. Φέτος, από τα 8 ζευγάρια που φώλιασαν στη χώρα μας, γεννήθηκαν 5 μικρά και τελικά επιβίωσαν μόνο 3 νεοσσοί στη Θράκη.

Οι εθελοντές μας παρακολούθησαν τις φωλιές του στην κρίσιμη περίοδο του φωλιάσματος και της ανατροφής των νεοσσών Ασπροπάρη.

Στο μεταξύ ενδυναμώνουμε τη νέα γενιά ώστε να ορθώσει τη δική της φωνή για την προστασία του μοναδικού αυτού πουλιού. Για τρίτη συνεχή χρονιά, 120 μαθητές από πέντε σχολεία του Έβρου και της Ροδόπης συμμετείχαν στο πρόγραμμα συμβολικής υιοθεσίας των Ασπροπάρηδων της Θράκης από σχολεία της περιοχής.

Τα σχολεία μετέτρεψαν την Παγκόσμια Ημέρα της Γης σε Ημέρα Δράσης Ενάντια στις Φόλες.

© ΚΙΠΕ Μαριώνειας

Αιολικά και προστασία της φύσης: μια ευαίσθητη ισορροπία

Τα δάση του Έβρου δεν φιλοξενούν μόνο πλούσια φύση και σπάνια αρπακτικά πουλιά, αλλά προσφέρουν και μια μεγάλη ευκαιρία ανάπτυξης της πράσινης ενέργειας, μέσω αιολικών πάρκων. Όμως, πού βρίσκεται η χρυσή τομή μεταξύ αιολικών πάρκων και της προστασίας των πτηνών και της υπόλοιπης φύσης της περιοχής; Για μια ακόμα χρονιά κάναμε μελέτες για να εντοπίσουμε πού τα αιολικά δημιουργούν πιθανά προβλήματα, κάναμε προτάσεις για τη σωστή χωροθέτησή τους και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που θεωρούμε ότι οι κίνδυνοι είναι εξαιρετικά υψηλοί, δε διστάσαμε να κινηθούμε νομικά εναντίον τους.

Γιατί ορισμένοι εξακολουθούν εγκληματικά να δηλητηριάζουν την άγρια ζωή; Η ειρωνεία είναι πως το βλέπουν ως μέσο «προστασίας» για ζημιές από ζώα όπως ο λύκος. Όμως, η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Σε ένα πρόσφατο περιστατικό δηλητηρίασης με υδροκυάνιο, ένας άτυχος κτηνοτρόφος έχασε και τα 5 τσοπανόσκυλά του. Ως αποτέλεσμα, έμεινε πλήρως απροστάτευτος απέναντι στο λύκο και δεν μπορούσε πια να βγάλει τα ζώα του για βοσκή.

Έλα Κρετ
Ερευνήτρια Προγράμματος Έβρου

Σε περίπτωση δηλητηρίασης ζώου στην ύπαιθρο οπουδήποτε στην Ελλάδα, καταγγείλτε το περιστατικό στο τοπικό Δασαρχείο σας. Για την περιοχή του ορεινού Έβρου και της Ροδόπης, καλέστε την ομάδα ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων του WWF στο τηλέφωνο: 25540 32210 (24 ώρες), ενώ για την περιοχή Καλαμπάκας, Τρικάλων και Γρεβενών, καλέστε την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία στο 6947 610763 (24 ώρες).

Διαρκής μάχη ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα

Η Έλα και ο Κίκο ήταν σε ετοιμότητα για κάθε κλήση από κατοίκους του Έβρου των οποίων τα ζώα έπεσαν θύματα φόλας. Είναι ενθαρρυντικό ότι όλο και περισσότεροι κτηνοτρόφοι και κυνηγοί ζητούν τη συνδρομή μας, σε συνδυασμό με τους τοπικούς φορείς και το δασαρχείο, για να εντοπίσουμε εγκαίρως τα δηλητηριασμένα δολώματα.

© Guy Shorrock (RSPB)

Σαράντα ώρες περιπολίας σε 28 αποστολές έφεραν στο φως τέσσερα δηλητηριασμένα σκυλιά, μία αλεπού, ένα μικρόπυλο, δύο γύπες και αρκετά δηλητηριασμένα δολώματα. Στέλνοντας τα ευρήματα για τοξικολογική εξέταση βρήκαμε ίχνη δηλητηρίων, όπως Carbofuran και Endosulfan, φυτοφάρμακα απαγορευμένα και ενοχοποιημένα για θανατηφόρες μεταλλάξεις στη φύση και τον άνθρωπο.

Nature Alert

Πανευρωπαϊκή κινητοποίηση 120 οργανώσεων και 520.000 πολιτών ενάντια στην αποδόμηση της περιβαλλοντικής προστασίας στην Ευρώπη.

Χωρίς την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία της βιοποικιλότητας, μερικά από τα πιο γνωστά κομμάτια της ελληνικής φύσης, όπως οι παράκτιοι υγρότοποι, οι αμμοθίνες, τα σπήλαια και οι ρεματιές θα έμεναν απροστάτευτα. Αντίστοιχα, χωρίς προστασία θα βρίσκονταν πολλά απειλούμενα είδη, όπως η αρκούδα, ο λύκος, η φώκια και τα μεταναστευτικά πουλιά. Η μοίρα της αγαπημένης μας θαλάσσιας χελώνας καρέτα θα ήταν αβέβαιη, καθώς η προστασία των παραλιών ωτοκίας στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας θα ήταν πολύ δύσκολη.

Όμως σήμερα, με πρόσχημα τη μείωση της γραφειοκρατίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση που για χρόνια ήταν παγκόσμιος πρωτοπόρος στην προστασία του περιβάλλοντος, έρχεται να επανεξετάσει τα δύο βασικότερα νομοθετήματα που προστατεύουν την ευρωπαϊκή φύση. Το WWF και πολλές ακόμα ευρωπαϊκές

περιβαλλοντικές οργανώσεις θεωρούμε ότι στην πραγματικότητα υπάρχει κίνδυνος να ανοίξει για διάφορα μικρότερα ή μεγαλύτερα συμφέροντα ο δρόμος για τη διεκδίκηση ειδικής μεταχείρισης και την χαλάρωση των νομικών προβλέψεων, με τελικό αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ίδιας της φύσης.

Η εκστρατεία «Συναγερμός για τη Φύση» #NatureAlert, οργανώθηκε από το WWF κι άλλες 120 οργανώσεις με σκοπό να υπερασπιστεί την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία. Στη σχετική δημόσια διαβούλευση της ΕΕ που διήρκησε 12 εβδομάδες, πάνω από 520.000 πολίτες από όλη την Ευρώπη δήλωσαν ξεκάθαρα ότι διαφωνούν με την αναθεώρηση και υποβάθμιση των οδηγιών για την προστασία της φύσης. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη συμμετοχή πολιτών σε δημόσια διαβούλευση στην ιστορία της ΕΕ!

Μια «ελάφρυνση της περιβαλλοντικής γραφειοκρατίας» προς όφελος της επιχειρηματικότητας; Τα στοιχεία δεν στηρίζουν τον ισχυρισμό. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις πρόσφατες μελέτες της βρίσκει ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία «στοιχίζει» στις επιχειρήσεις μόνο το 1% του συνολικού κόστους που προκύπτει από όλη την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Την ίδια στιγμή, η ΕΕ εκτιμά ότι με ετήσια επένδυση 5,8 δισ. €, η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 μπορεί να αποδώσει ετήσια οφέλη 200-300 δισ. €.

Υπερασπιζόμαστε τη φύση γιατί είμαστε κομμάτι της. Η νομοθεσία είναι ένα από τα πιο βασικά εργαλεία στον αγώνα για ένα ζωντανό πλανήτη. Αντί για την χαλάρωση της νομοθεσίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειες στην καλύτερη εφαρμογή της, στη διασφάλιση των απαραίτητων πόρων και στην ενσωμάτωση της προστασίας της φύσης σε άλλες τομεακές πολιτικές, όπως η γεωργία, η αλιεία, οι μεταφορές.

Ιόλη Χριστοπούλου
Υπεύθυνη Πολιτικής για το Φυσικό Περιβάλλον

WWF

ΚΡΑΤΑ
ΤΗ ΦΥΣΗ
ΖΩΝΤΑΝΗ

« Όρα να κόψουμε
ό,τι είναι περιττό»
Διαφωνείς;

Ευρωπαϊκές οδηγίες για τους οικοτόπους και τα πουλιά: το δίκτυο Natura 2000

Οι οδηγίες για τα πουλιά και τους οικοτόπους, αποτελούν την καρδιά της προστασίας της φύσης στην Ευρώπη. Βάσει αυτών των οδηγιών δημιουργήθηκε το οικολογικό δίκτυο Natura 2000, το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο, που περιλαμβάνει περιοχές και είδη ιδιαίτερης οικολογικής αξίας.

© Andrea Bonetti / WWF Ελλάς

Ένας από τους μεγαλύτερους μύθους για το δίκτυο Natura είναι ότι βάζει τη φύση σε μια γυάλα, παραμερίζοντας οποιαδήποτε άλλη ανάγκη. Στην πραγματικότητα, στις περιοχές Natura δεν αποκλείεται εκ των προτέρων καμία δραστηριότητα, αλλά δημιουργείται η υποχρέωση για έλεγχο των επιπτώσεών τους. Τελικά απαγορεύονται μόνο οι δραστηριότητες που βλάπτουν τα πολύτιμα φυσικά χαρακτηριστικά των ευαίσθητων αυτών περιοχών.

Πρέσπα

Ένα παράδειγμα βιώσιμης διαχείρισης

Στην Πρέσπα, που αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα συνολικής και βιώσιμης διαχείρισης, συνεχίζουμε και υποστηρίζουμε την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών στο έργο της για την προστασία και την ανάδειξη του μοναδικού αυτού οικοσυστήματος. Μεταξύ των δράσεων που ξεχώρισαν φέτος ήταν η αναστήλωση του παλιού νερόμυλου του Αγίου Γερμανού, ο οποίος πλέον λειτουργεί και παρέχει τις υπηρεσίες του με τους τρεις μηχανισμούς του, τον αλευρόμυλο, τη νεροτριβή και το μαντάνι. Επιπλέον ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί

στη μόνιμη έκθεση και να μάθει για την ιστορία του κτίσματος αλλά και για τις φυσικές αξίες του υδροδότη ποταμού του Αγίου Γερμανού. Ο συγκεκριμένος μύλος που χτίστηκε το 1930 επισκευάστηκε για πρώτη φορά το 1997 από την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών με τη βοήθεια των κατοίκων του χωριού και εθελοντών του WWF Ελλάς. Το 2015 ολοκληρώθηκε η αποκατάστασή του, με την ευγενική δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη.

Prespa Ohrid Nature Trust (P.O.N.T.)

Με στόχο την κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού που αφορά σε ενέργειες διαχείρισης περιβάλλοντος στη διασυνοριακή περιοχή της Πρέσπας, το 2014 το WWF ολοκλήρωσε επιτυχώς μελέτη σκοπιμότητας για τη δημιουργία μηχανισμού χρηματοδότησης τύπου trust fund. Σε συνέχεια της οικονομικής δέσμευσης του ελβετικού ιδρύματος MAVA και του γερμανικού Υπουργείου Ανάπτυξης που εκπροσωπείται από την τράπεζα KfW, το 2015 γεννήθηκε και θεσμοθετήθηκε το Prespa Ohrid

Nature Trust (PONT). Η λειτουργία του PONT αναμένεται στις αρχές του 2016, και στο μεταξύ το WWF έχει αναλάβει και τη δημιουργία εταιρικής ταυτότητας για το νεοσύστατο ίδρυμα. Η συμβολή του WWF στο PONT θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια, αφού θα εκπροσωπείται στο διοικητικό συμβούλιο και θα παρέχει καθοδήγηση για την προστασία της βιοποικιλότητας στη περιοχή.

Το όραμά μας

Τον προηγούμενο Οκτώβρη παρουσιάσαμε δημόσια σε ειδική ημερίδα, το Όραμά μας για τη Ζωντανή Οικονομία. Στη μελέτη μας, ξεκινάμε από το «Α» της ανάπτυξης, δηλαδή τη λειτουργική, δίκαιη και ανοιχτή πολιτεία που αναγνωρίζει το φυσικό της κεφάλαιο, και φτάνουμε μέχρι το «Ω» της ωρίμανσης των συνθηκών που θα ευνοήσουν μια ζωντανή πραγματική οικονομία. Δεν παραθέτουμε σκόρπιες «οικολογικές προτάσεις» αλλά παρουσιάζουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα που σκοπό έχει να προκαλέσει έναν δημόσιο διάλογο για την ανάπτυξη.

Στον αντίποδα της πολιτικής ακινησίας και της κακονομίας που υποσκιάτουν συνολικά τις προοπτικές για το ζωντανέμα της ελληνικής οικονομίας, στην ημερίδα είδαμε πολλές μικρές και μεγάλες ενθαρρυντικές πρωτοβουλίες να ξεφυτρώνουν. Αυτές οι πρωτοβουλίες, που προέρχονται είτε από πανεπιστήμια, την κοινωνία των πολιτών, είτε από ιδιωτικές επιχειρήσεις, γεννούν μεγάλη ελπίδα για το μέλλον. Υπάρχουν παραδείγματα εταιρειών που βάζουν την «πράσινη» διάσταση στη λειτουργία τους γιατί βλέπουν ότι μπορεί να φέρει καλύτερα αποτελέσματα. Ταυτόχρονα, παρά την έλλειψη πολιτικής στήριξης αναπτύσσεται η κοινωνική οικονομία: η συνεταιριστική αξιοποίηση της βιομάζας στην Καρδίτσα προστατεύει τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον παράγοντας ενέργεια μέσα από την αξιοποίηση των γεωργικών υπολειμμάτων. Συγκινητική ήταν και η ομιλία του νέου δήμαρχου Κοζάνης, μιας πόλης που ψάχνει να κλείσει τις πληγές του λιγνίτη αξιοποιώντας νέες καθαρές τεχνολογίες αλλά και τον φυσικό της πλούτο.

Τα δεδομένα έχουν αλλάξει σε πολλούς τομείς: για παράδειγμα, στα οικονομικά του τουρισμού θεωρείται πια δεδομένο ότι η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού συνεπάγεται ολοένα και χαμηλότερες τιμές. Αντίθετα, ακούσαμε ότι το μοντέλο του τουρισμού αλλάζει, ειδικά καθώς ένα μεγάλο πλέον και ιδιαίτερα δυναμικό ποσοστό του τουριστικού κοινού αποζητά ειδικές και εναλλακτικές μορφές: έτσι, για παράδειγμα οι επισκέπτες που έρχονται

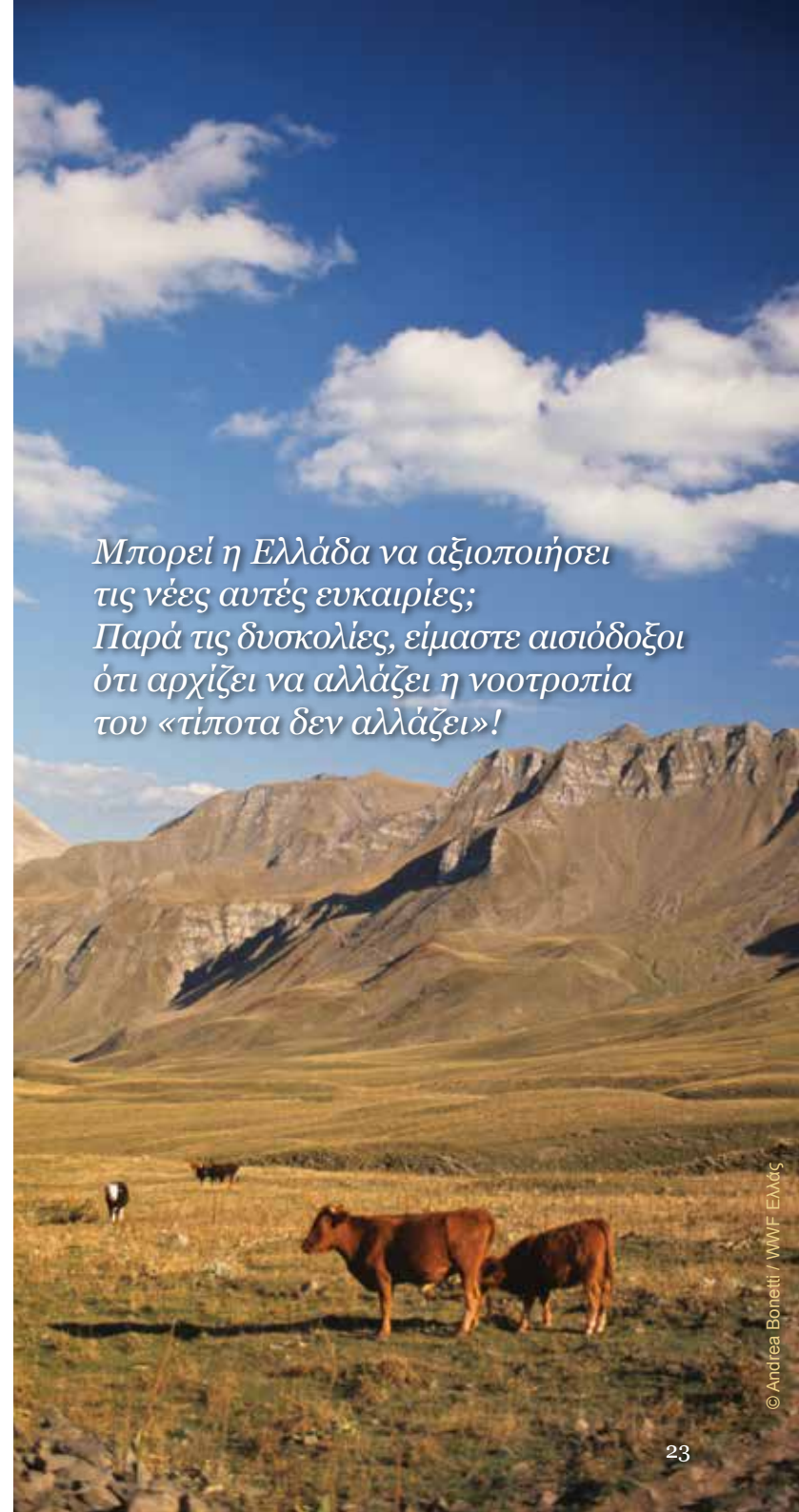
στην Ελλάδα για παρατήρηση πουλιών ή για καταδύσεις αφήνουν 4 ή και 5 φορές περισσότερα χρήματα στις διακοπές τους απ' ό,τι οι «κλασικοί τουρίστες». Ακούσαμε για αντίστοιχες ευκαιρίες σε πολλούς ακόμα κλάδους: στον αγροτικό τομέα, στη διαχείριση απορριμμάτων, στην αλιεία, στη χρηματοδότηση πράσινων επενδύσεων.

© Andrea Bonetti / WWF Ελλάς

Διαβάστε το όραμα για τη Ζωντανή Οικονομία, εδώ <http://www.wwf.gr/sustainable-economy/vision> και δείτε όλο το υλικό που παρουσιάστηκε στην ημερίδα εδώ: <http://www.wwf.gr/sustainable-economy/imerida>

Μπορεί η Ελλάδα να αξιοποιήσει τις νέες αυτές ευκαιρίες; Παρά τις δυσκολίες, είμαστε αισιόδοξοι ότι αρχίζει να αλλάζει η νοοτροπία του «τίποτα δεν αλλάζει»!

© Andrea Bonetti / WWF Ελλάς

248 αλιευτικοί στόλοι στον κόσμο με περιβαλλοντική πιστοποίηση MSC. Κανένας στη Μεσόγειο...

Η Καβάλα διεκδικεί την πρωτιά

Πέρσι μπήκαν οι βάσεις του σχεδίου για την πιστοποίηση του αλιευτικού στόλου γριγκρί Καβάλας, που ψαρεύει γαύρο και σαρδέλα. Τώρα προχωράμε προς τη μεγάλη πρόκληση: να συνεργαστούμε για να εφαρμόσουμε τα βήματα προς τη βιωσιμότητα του στόλου, βάσει του σχεδίου δράσης που συμφωνήθηκε από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει:

- Συλλογή δεδομένων για τους πληθυσμούς γαύρου και σαρδέλας.
- Αύξηση επιλεκτικότητας (μείωση απορριπτόμενων ψαριών-παρεμπόμπουσα αλιείας).
- Σχέδιο διαχείρισης γριγκρί (πού, πότε και πώς ψαρεύεται ο γαύρος και η σαρδέλα).
- Διερεύνηση πιθανών επιπτώσεων του τρόπου αλιείας στα δελφίνια.

Ο ψαράς κι ο επιστήμονας

Η Επιτροπή Μικρών Πελαγικών Καβάλας φέρνει στο ίδιο τραπέζι ψαράδες, επιστήμονες, κρατικές υπηρεσίες και την προμηθευτική αλυσίδα. Δίνει για πρώτη φορά φωνή στους ψαράδες ώστε να

Το πρόγραμμα υλοποιείται με τη συγχρηματοδότηση της αλυσίδας ΑΒ Βασιλόπουλος.

συνεργαστούν με το αρμόδιο Υπουργείο με στόχο τη χάραξη και την εφαρμογή αποτελεσματικής πολιτικής για την αλιεία γριγκρί γαύρου και σαρδέλας. Η συνεργασία αυτή είναι το αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας που έχουν αναπτύξει εδώ και 3 χρόνια η ΑΒ Βασιλόπουλος και το WWF Ελλάς μαζί με την εταιρία εμπορίας ψαριών Μανιός και το Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών Καβάλας (ΙΝΑΛΕ). Τα πρώτα σημάδια είναι ενθαρρυντικά:

«Βλέπω ένα φιλικό περιβάλλον και αισθάνομαι ότι θα πετύχουμε πράγματα. Ποτέ ως τώρα δεν είχε κάτσει το υπουργείο με ψαράδες να κουβεντιάσουν, για να προλάβουμε το μέλλον μας.»

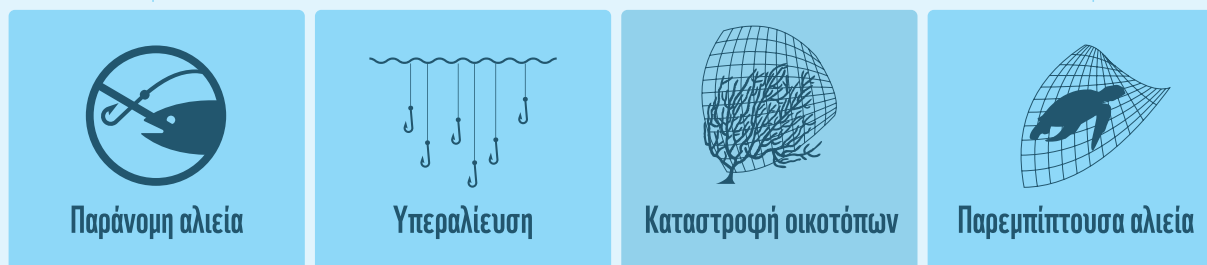
Γιάννης Μανιός, πρόεδρος αλιέων γριγκρί Καβάλας

Όσο ψαρεύουμε δίχως σχέδιο και δίχως σκέψη για το αύριο, τα ψάρια θα λιγοστεύουν. Το οικολογικό πρότυπο αλιείας MSC στοχεύει σε υγιείς πληθυσμούς ψαριών και ψαριές με μέλλον. Παρότι απαιτητικό, δεν επιβάλλεται με το ζόρι, γιατί οι ψαράδες που το ακολουθούν έχουν σημαντικό όφελος: κερδίζουν πιστοποίηση για το προϊόν τους κι άρα διαφοροποιούνται από την υπόλοιπη αγορά. Και βέβαια, έχουν την ασφάλεια ότι η περιοχή που ψαρεύουν δε θα «στερέψει».

Γιώργος Παξιμάδης,
Υπεύθυνος Θαλάσσιου Προγράμματος
WWF Ελλάς

ΜΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΛΙΕΙΑ

Η οικολογική πιστοποίηση MSC εξετάζει:

- Την κατάσταση των πληθυσμών ψαριών, με στόχο την αποφυγή της υπεραλίευσης.
- Τον αντίκτυπο της αλιείας στο οικοσύστημα, με στόχο τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον.
- Τη διαχείριση των αλιευτικών στόλων με βάση ένα ξεκάθαρο σχέδιο που προωθεί τη βιώσιμη αλιεία.

Πραγματοποιώντας τις παρακάτω δράσεις:

- ⇒ Συλλογή στοιχείων για τα ψάρια.
- ⇒ Απαγόρευση αλιείας σε ευαίσθητους οικοτόπους, χρήση «έξυπνων» αλιευτικών εργαλείων.
- ⇒ Συντονισμός για το ποιος ψαρεύει πού, ποια εποχή και σε τι ποσότητες.

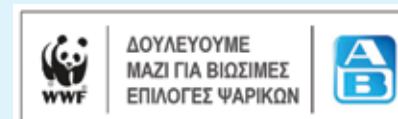
ΚΕΡΔΟΣ

Για το περιβάλλον

Ψάρια που έχουν αλιευτεί με βιώσιμο τρόπο ⇒ Εξασφάλιση ψαριών για το μέλλον ⇒ Ζωντανές θάλασσες.

Για τους αλιείς που συμμετέχουν

Οικολογική πιστοποίηση ⇒ Προσφορά βιώσιμων επιλογών από το λιανεμπόριο στους καταναλωτές ⇒ Επιλογή και επιβράβευση από τον καταναλωτή.

Έκθεση περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Από το 2005 αναλύουμε τη συνολική εικόνα των πολιτικών και των νόμων για το περιβάλλον. Ο λόγος για μας είναι προφανής: η νομική προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί την αόρατη ραχοκοκαλιά των προσπαθειών μας.

Η δουλειά αυτή καλύπτει σημαντικό κενό στην Ελλάδα. Συχνά βλέπουμε κακογραμμένους νόμους και περιβαλλοντικές διατάξεις που έρχονται διάσπαρτες σε μια σειρά από άσχετα νομοσχέδια. Από αυτό το μωσαϊκό εμείς συνθέτουμε τη συνολική εικόνα. Κι επειδή, παρά την κακονομία και την αδιαφάνεια που μαστίζει την Ελλάδα, «άγνοια νόμου δεν συγχωρείται», εμείς φροντίζουμε να μετατρέπουμε νόμους και πολιτικές σε γνώση προσβάσιμη από όλους.

Θυμίζουμε επίσης ότι η προστασία της φύσης και το ασφαλές πλαίσιο για τις επενδύσεις έχουν κοινό παρονομαστή: ξεκάθαρους και διαφανείς και δίκαιους κανόνες για όλους.

Η περίοδος που καλύπτεται από τη φετινή, 11η από το 2005, ετήσια έκθεση για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (Ιούλιος 2014 – Ιούνιος 2015), χωρίζεται σε δυο πολιτικές περιόδους: πριν και μετά από τις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου.

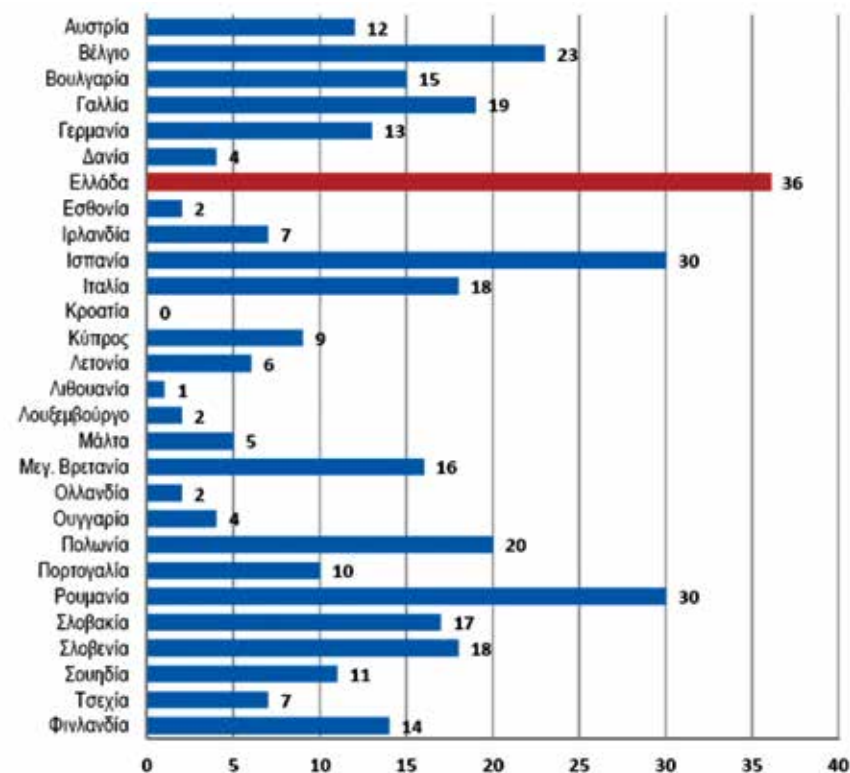
Το πρώτο εξάμηνο της περιόδου χαρακτηρίζεται από μια ξεκάθαρη καταστρατήγηση σημαντικών κανόνων περιβαλλοντικού δικαίου και νομικού πλαισίου περιβαλλοντικής ασφάλειας. Συχνά δεν τηρήθηκαν καν τα τυπικά προσήματα της δημόσιας διαβούλευσης, επιστημονικής αιτιολόγησης και νομικής υποστήριξης.

Το δεύτερο εξάμηνο χαρακτηρίστηκε από ηχηρή περιβαλλοντική απουσία: καμία πολιτική πρωτοβουλία για τα πειστικά και επείγοντα περιβαλλοντικά προβλήματα, ενώ την ίδια στιγμή δόθηκε συνέχεια στη διαχρονικά κακή νομοθέτηση κι επιβράβευση παρανομιών. Ακόμα, συνεχίστηκε με μεγάλη ένταση η έμφαση στα ορυκτά καύσιμα, καθώς προχώρησαν ταχύτατα οι άδειες για την εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων και τη νέα λιγνιτική μονάδα «Πτολεμαΐδα V».

Μερικές από τις σημαντικότερες εξελίξεις, ήταν:

- Η δραματική αύξηση των ανοιχτών υποθέσεων παραβίασης του περιβαλλοντικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: από 25 το 2013, σε 36 το 2014 (βλ. πίνακα).
- Νέες καταδικαστικές αποφάσεις από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά της Ελλάδας για τις χωματερές (με χρηματική ποινή), την ανεπαρκή προστασία της θαλάσσιας χελώνας, και την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση.
- Σχεδόν απόλυτη παράλυση των εθνικών μας πάρκων.
- Συνεχιζόμενη υποβάθμιση της υπηρεσίας επιθεωρητών περιβάλλοντος και του συστήματος αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος.
- Περαιτέρω υποχώρηση της «κόκκινης γραμμής» νομιμοποίησης παρανομιών με παραγραφές παλαιότερων βεβαιωμένων προστίμων που φθάνουν και τα 480.000 ευρώ σε μια απόφαση.
- Σωρεία από αποφάσεις παραχώρησης χρήσης αιγιαλού και παραλίας σε μπαρ, καντίνες και ξαπλώστρες, εντός περιοχών Natura 2000.

Ανοικτές υποθέσεις περιβαλλοντικών παραβιάσεων στην ΕΕ
Αριθμός ανά κράτος-μέλος το 2014

Μαραθόκαμπος, Σάμος:

Παρείχαμε πληροφόρηση σε καταγγελία για αυθαίρετες κατασκευές σε δασική έκταση, των οποίων γινόταν προσπάθεια νομιμοποίησης με το νόμο τακτοποίησης αυθαιρέτων.

ΧΥΤΑ Ιστιαία, Εύβοια:

Παρείχαμε πληροφόρηση για τις απαραίτητες ενέργειες, τη σχετική νομοθεσία και τις αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχου για περιστατικό ρύπανσης από την κακή λειτουργία ΧΥΤΑ.

Εθελοντική νομική ομάδα υποστήριξης πολιτών

Ασπίδα για το περιβάλλον

Τη χρονιά που μας πέρασε η εθελοντική νομική ομάδα του WWF ανταποκρίθηκε σε 20 καταγγελίες πολιτών και ομάδων που αφορούσαν κυρίως περιστατικά υποβάθμισης δασικών εκτάσεων, παράκτιου περιβάλλοντος και ρύπανσης από συστήματα επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων. Στόχος της ομάδας είναι η ενεργοποίηση των πολιτών και η ενδυνάμωση όλων εκείνων που παλεύουν για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων σε τοπικό επίπεδο, αλλά τους λείπει η εξειδικευμένη γνώση ή η δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν. Παράλληλα με την υποστήριξη που προσφέρει σε καταγγελίες πολιτών, ενίσχυσε ενεργά τις συλλογικές προσπάθειες για τη θεσμική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων και του αιγιαλού και της παραλίας μελετώντας και σχολιάζοντας τις ρυθμίσεις των σχετικών νομοσχεδίων.

«Οι συζητήσεις της ομάδας είναι πολύτιμες. Βλέποντας ότι οι άνθρωποι συνεχίζουν να μάχονται ακόμα για το περιβάλλον, το μυαλό σου ξυπνάει, ακούς, μαθαίνεις και παίρνεις κουράγιο και χαίρεσαι με τις μικρές νίκες, ειδικά αν έχεις συνδράμει σε αυτές έστω και λίγο.»

Μαρτυρία εθελοντή

Χρειάζεσαι τη βοήθεια της νομικής ομάδας;

Δες τις «συχνές ερωτήσεις» εδώ <http://www.wwf.gr/legal-team> για να προετοιμάσεις την αναφορά σου. Μην ξεχνάς ότι δίνουμε προτεραιότητα στις υποθέσεις και καταγγελίες από υποστηρικτές του WWF.

Νομοσχέδιο φωτιά για τα δάση

Τον περασμένο Δεκέμβρη κατατέθηκε αιφνιδιαστικά νέο δασικό νομοσχέδιο χωρίς διαβούλευση, ως «κατεπείγον» και στη σκιά της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Μόλις το αποκωδικοποιήσαμε, αντικρίσαμε μια τρομακτική εικόνα: αποχαρκτηρισμοί δασικών εκτάσεων, αναιρέση της προστασίας της αναδάσωσης και επιβράβευση καταπατητών και εμπρηστών, όλα αυτά θα περνούσαν με φιλά γράμματα αιφνιδιαστικά από τη Βουλή. Σχεδόν απελπιστήκαμε: δεν υπήρχε ο χρόνος ούτε ο «χώρος» στην επικαιρότητα για να αντιδράσουμε αποτελεσματικά.

Η νομική μας ομάδα κινήθηκε άμεσα στέλνοντας τεκμηριωμένη και αναλυτική κριτική στους βουλευτές και στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής. Ταυτόχρονα, email και τηλεφωνήματα διαμαρτυρίας άρχισαν να «ξυπνούν» τους βουλευτές. Λίγες μέρες μετά, μαζί με την οργάνωση Ανααζ ξεκινήσαμε συλλογή υπογραφών, που σε 48 ώρες είχαν ξεπεράσει τις 40.000! Εφημερίδες και ιστοσελίδες άρχισαν να καλύπτουν το θέμα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις κωμικοτραγικές τροπολογίες που κατέθεταν βουλευτές για την «φωτογραφική εξυπηρέτηση» πολιτικών τους «πελατών».

Οι αντιδράσεις γρήγορα μεταφέρθηκαν μέσα στη Βουλή, με έντονες αντιρρήσεις να εκφράζονται ακόμα και από βουλευτές του κυβερνητικού συνασπισμού. Η συγκίνησή μας ήταν μεγάλη καθώς στις αγορεύσεις αρκετών βουλευτών ακούγαμε αυτούσια τα δικά μας επιχειρήματα... Τελευταία στιγμή και υπό την απειλή μαζικής ανταρσίας, το Υπουργείο αναδιπλώθηκε και απέσυρε μερικές από τις χειρότερες διατάξεις του νομοσχεδίου!

Ο τελικός νόμος που πέρασε δεν είναι καλός, καθώς δεν προωθεί τη βιώσιμη προστασία και αξιοποίηση των δασών μας. Όμως πήραμε μεγάλο κουράγιο τόσο από το ενδιαφέρον που έδειξαν πολλοί συμπολίτες μας, αλλά και από το ότι τελικά πολλοί βουλευτές ανταποκρίθηκαν, σε ένα βαθμό, στη φωνή των δεκάδων χιλιάδων πολιτών που απαιτούν ασφάλεια δικαίου, διαφανή και σαφή νομοθέτηση, σεβασμό στο δικαίο και προστασία των κοινών. Μαζί, θα βρεθούμε απέναντι και στην επόμενη πρόκληση!

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΠΟΣΥΡΘΗΚΑΝ:

Το νομοσχέδιο σκόπευε να καταργήσει

Την προστασία των καμένων δασικών περιοχών, αφού προέβλεπε ότι αν ένα δάσος δεν έχει προλάβει να αναγεννηθεί σε 5 χρόνια, τότε δεν θα προστατεύεται πια, δίνοντας ξεκάθαρο κίνητρο για εμπρησμούς και καταπατήσεις.

Την προστασία που θα παρέχουν οι δασικοί χάρτες, αφού το νομοσχέδιο προέβλεπε ότι ακόμα και μετά την οριστικοποίησή τους, οι χάρτες θα μπορούσαν να αλλάζουν κατά βούληση.

Ήταν η πιο πρόσφατη από μια σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών των τελευταίων ετών που στόχο έχουν να αποδομήσουν βήμα-βήμα τη νομική προστασία των ελληνικών δασών και να τα «ανοίξουν» σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης και καταπάτησης. Η ειρωνεία είναι ότι από πίσω δεν κρύβεται κάποιο «μεγάλο αναπτυξιακό σχέδιο» στον βωμό του οποίου ζητείται η «θυσία» των δασών μας. Αντίθετα, το κίνητρο είναι η πελατειακή εξυπηρέτηση χιλιάδων μικρο-καταπατητών αλλά και ορισμένων επενδύσεων που δεν πληρούν τα νόμιμα περιβαλλοντικά κριτήρια. Ευτυχώς, όμως, στην περίπτωση αυτή η αντίδραση έφερε αποτέλεσμα!

Θεοδότη Νάντσου,
Επικεφαλής Περιβαλλοντικής Πολιτικής

Προστασία των δασών μας από τις πυρκαγιές

© Εύη Κορακάκη / WWF Ελλάς

Κινητοποίηση στην Άνδρο

Η Άνδρος εμφανίζει μεγάλη συχνότητα πυρκαγιών, με μικρά ή μεγάλα περιστατικά κάθε χρόνο, που προκαλούνται κυρίως από το κάψιμο βοσκοτόπων και την αμέλεια πολιτών. Η επικινδυνότητά τους είναι μεγάλη, λόγω του είδους της βλάστησης, των έντονων ανέμων και του ανάγλυφου του εδάφους. Χρόνο με το χρόνο, το οικοσύστημα της Άνδρου έχει επιβαρυνθεί και είναι αναγκαίο να ληφθούν άμεσα μέτρα προς όφελος του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και των κατοίκων.

Είναι ενθαρρυντικό το ενδιαφέρον που δείχνει η ανδριώτικη κοινωνία για το πρόβλημα. Αυτό μας οδήγησε το Νοέμβριο του 2014 σε σχετική ημερίδα όπου παρουσιάσαμε τα συμπεράσματα της ανάλυσής μας για τις δύο μεγαλύτερες πυρκαγιές του 2013. Καταλήξαμε σε πιθανούς δρόμους για την αντιμετώπιση και καταθέσαμε τις προτάσεις μας από κοινού με πολλούς τοπικούς φορείς στις αρμόδιες αρχές.

Στήριξη της φυσικής αναγέννησης στο Αίγιο

Η περιοχή του Αιγίου στην Πελοπόννησο έχει ιδιαίτερα πλούσια βιοποικιλότητα, που τα τελευταία χρόνια έχει δοκιμαστεί σκληρά. Οι καταστροφικές πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007 όχι μόνο στέρησαν 3 ανθρώπινες ζωές, αλλά έκαψαν το 30% της προστατευόμενης περιοχής του φαραγγιού του Βουραϊκού και το 50% της προστατευόμενης περιοχής των ορέων Μπαρμπάς, Κλωκός και του φαραγγιού του Σελινούντα. Τότε, είχαμε βρεθεί στην περιοχή κάνοντας αυτοψία στα καμένα, αποτιμώντας το κόστος για την άγρια ζωή και προτείνοντας συγκεκριμένα μέτρα για την ανάκαμψη.

Φέτος, μετά από πρόσκληση του Φιλοδασικού Συλλόγου Φτέρης, επισκεφθήκαμε και πάλι την περιοχή για να εκτιμήσουμε την πορεία της φυσικής αναγέννησης. Η επίδραση της βόσκησης στην ανάκαμψη του δάσους είναι πάντα ένα λεπτό ζήτημα που χρειάζεται συγκεκριμένη αντιμετώπιση. Με βάση τα ευρήματα προετοιμάζουμε προτάσεις για την σωστή διαχείριση της περιοχής.

Σε μια πυρκαγιά συχνά παρακολουθούμε τις πραγματικά ηρωικές προσπάθειες των πυροσβεστών και των εθελοντών, μαζί με εικόνες από αεροπλάνα και ελικόπτερα στη μάχη ενάντια στη φωτιά. Όμως για να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά η πύρινη απειλή, το μεγαλύτερο στοίχημα είναι να εστιάσουμε πριν και μετά την πυρκαγιά: στην πρόληψη και την αποκατάσταση της καμένης περιοχής.

Σωστή πρόληψη θα έχουμε μόνο όταν οι αρμόδιοι φορείς λειτουργήσουν αποτελεσματικά και εμείς οι πολίτες αναλάβουμε τις δικές μας ευθύνες, καθώς η αμέλεια είναι η πρώτη γνωστή αιτία και ευθύνεται για πάνω από 40% των δασικών πυρκαγιών!

Για την αποκατάσταση, χρειάζεται μελέτη στο «μαύρο της φωτιάς», υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων και πάνω απ' όλα συνεργασία με την τοπική κοινωνία ώστε να διαφυλαχθεί η σωστή αποκατάσταση του δάσους. Τα μεσογειακά δάση έχουν την πυρκαγιά μες στον κύκλο ζωής τους. Αυτόν τον φυσικό κύκλο πρέπει να τον προστατεύσουμε. Αν όμως μετά την πυρκαγιά το δάσος γίνει αγρός ή τόπος οικοδομής, ο φυσικός κύκλος σπάει – και τότε έρχεται η αληθινή καταστροφή για το δάσος.

Εύη Κορακάκη,
Υπεύθυνη Δασικού Προγράμματος

ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ V

Νέο κεφάλαιο στη... νεοελληνική μυθολογία του λιγνίτη

Ο ρυπογόνος λιγνίτης συνεχίζει να αποτελεί την ενεργειακή βάση της Ελλάδας. Όμως, το κλίμα αλλάζει! Την περασμένη χρονιά αναλύσαμε νέα στοιχεία στην ευρωπαϊκή αγορά της ενέργειας που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ακόμα και για την οικονομική βιωσιμότητα του λιγνίτη στη χώρα μας. Η νέα οικονομική και τεχνική έκθεση που ολοκληρώσαμε και δημοσιεύσαμε τη χρονιά που μας πέρασε, καταρρίπτει δύο βασικούς μύθους:

Μύθος 1:

Η Πτολεμαΐδα V είναι αναντικατάστατη για την παραγωγή του συνολικού φορτίου ηλεκτρικής ενέργειας που χρειάζεται η χώρα.

Οι ανανεώσιμες πηγές πράγματι δεν μπορούν από μόνες τους να παρέχουν τη σταθερή ροή ενέργειας που απαιτείται, λόγω του ότι ο ήλιος και ο άνεμος δεν είναι διαθέσιμοι όλες τις ώρες. Γι' αυτό χρειάζεται ένα σύστημα αποθήκευσης της ενέργειας. Τη λύση δίνει η αντλησιοταμίευση και συγκεκριμένα η αποθήκευση ενέργειας σε υπάρχοντα υδροηλεκτρικά φράγματα. Η μελέτη μας έδειξε ότι υπάρχουν πολλοί συνδυασμοί αιολικής-φωτοβολταϊκής ισχύος και αποθηκευτικής ικανότητας αντλησιοταμιευτικών σταθμών, που μπορούν να καλύπτουν κάθε ώρα του χρόνου το φορτίο βάσης της Πτολεμαΐδας V.

Μύθος 2:

Ο εγχώριος λιγνίτης είναι η πιο φθηνή λύση.

Η οικονομική ανάλυση έδειξε πως το σταθμισμένο κόστος ενέργειας –δηλαδή το συνολικό κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας για όλη τη διάρκεια ζωής της Πτολεμαΐδας V ανά μονάδα ενέργειας– για πολλούς υβριδικούς συνδυασμούς είναι χαμηλότερο σε σχέση με αυτό της Πτολεμαΐδας V, μάλιστα υπό ορισμένες συνθήκες, ως και 47% χαμηλότερο.

Η ανάλυσή μας ξεκαθαρίζει το τοπίο. Τώρα η απόφαση και η πολιτική ευθύνη ανήκει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας!

Το κράτος και η ΔΕΗ ετοιμάζονται να κατασκευάσουν ένα τεράστιο έργο –την Πτολεμαΐδα V– που δεν θα είναι οικονομικά βιώσιμο και που θα δεσμεύσει τη χώρα σε ένα ρυπογόνο ενεργειακό μοντέλο για δεκαετίες. Εμείς προτάξαμε την επιστημονική έρευνα ενάντια στη... νεοελληνική μυθολογία του λιγνίτη. Το κυριότερο: δείχνουμε με στοιχεία ότι υπάρχει διαφορετικός δρόμος.

Νίκος Μάντζαρης,

Υπεύθυνος Ενεργειακής και Κλιματικής Πολιτικής

ΤΗΛΟΣ,

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ:

Από τη θεωρία στην πράξη

Μια μικρή όαση καινοτομίας

Το νησί της Τήλου έχει υιοθετήσει μια σειρά από πράσινες πολιτικές που την έχουν καταστήσει υπόδειγμα διαχείρισης περιβαλλοντικών θεμάτων από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Στα σχέδια του νησιού βρίσκονται: μονάδα ανακύκλωσης σκουπιδιών, οικολογικό χωριό 50 παραθεριστικών κατοικιών και κέντρο μεταποίησης βιολογικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Ωστόσο, μέχρι σήμερα ο τοπικός πληθυσμός του νησιού, περίπου 500 άτομα, καλύπτει τις ανάγκες του σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω μιας απαρχαιωμένης διασύνδεσης με την Κω, όπου λειτουργεί πετρελαιοστάθια. Εξαιτίας δυσλειτουργιών των υποβρυχίων καλωδίων το νησί υποφέρει από συχνές διακοπές ρεύματος.

Η μεγάλη πρόκληση

Σε αυτό λοιπόν το πλαίσιο παρουσιάστηκε για μας μια μεγάλη πρόκληση και ευκαιρία στην Τήλο: να δημιουργήσουμε ένα παράδειγμα ζωντανής οικονομίας, πρότυπο για άλλα μέρη τόσο της Ελλάδας όσο και της Μεσογείου. Ως μέλος μια διεθνούς συμμαχίας, ξεκινήσαμε τη χρονιά που μας πέρασε το Ευρωπαϊκό έργο TILOS μέσα από το οποίο φιλοδοξούμε μαζί με τους ανθρώπους της Τήλου να μετατρέψουμε αυτό το απομακρυσμένο μικρό νησί σε παγκόσμιο πρότυπο ενεργειακής αυτονομίας.

Τα επόμενα βήματα

Στα άμεσα σχέδιά μας είναι η εγκατάσταση ενός πρότυπου υβριδικού συστήματος παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας που θα αποτελείται από μικρής κλίμακας ανεμογεννήτρια και μεσαίας κλίμακας φωτοβολταϊκό πάρκο, σε συνδυασμό με συστοιχίες συσσωρευτών (μπαταριών).

Το Ευρωπαϊκό έργο TILOS εγκρίθηκε ως πρώτο ανάμεσα σε 80 άλλα ανταγωνιστικά έργα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος HORIZON 2020, με επικεφαλής ερευνητική ομάδα από την Ελλάδα, την ομάδα του Εργαστηρίου Ήπιων Μορφών Ενέργειας & Προστασίας Περιβάλλοντος του ΑΕΙ Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα (πρώην ΤΕΙ Πειραιά).

Στο έργο συμμετέχουν συνολικά 15 εταίροι από 7 ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία, Ιταλία, Ισπανία). Από τη χώρα μας, εκτός από το WWF Ελλάς, συμμετέχουν το ΤΕΙ Πειραιά, ο ΔΕΔΔΗΕ (Διαχειριστής του δικτύου διανομής) και η εταιρεία Eunice με μακροχρόνια δραστηριότητα στο χώρο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Επίσημος ιστότοπος: www.tiloshorizon.eu

ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ τους αυριανούς πολίτες

Κάθε χρόνο τα εργαστήριά μας στα σχολεία αλλά και σε άλλους χώρους μάθησης αυξάνουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στην εκπαίδευση των ίδιων των εκπαιδευτικών, που λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές του μηνύματός μας.

- Δημιουργούμε και προσφέρουμε παιδαγωγικό υλικό για εκπαιδευτικούς.
- Διεξάγουμε εργαστήρια στη φύση, σε σχολεία και εκπαιδευτικές δομές.
- Συμμετέχουμε σε φεστιβάλ και γιορτές για όλη την οικογένεια.
- Επικοινωνούμε τακτικά με τους εκπαιδευτικούς μέσω ηλεκτρονικού περιοδικού.
- Αξιολογούμε τα εκπαιδευτικά μας προγράμματα και τεκμηριώνουμε επιστημονικά τη δουλειά μας, παρουσιάζοντάς την σε συνέδρια και επιστημονικά περιοδικά.

Χρησιμοποίηώ Υπεύθυνα

«Από δω και πέρα θα σβήνω το κόκκινο λαμπάκι στις συσκευές.»

«Θα διαβάζω τα σήματα στις συσκευασίες.»

«Θα γράφω το όνομά μου στο χάρτινο ποτήρι μου στο πάρτι, για να μη χρειαστώ δεύτερο. Κι ύστερα ξέρω. Το ποτήρι αυτό θα πλυθεί και θα πάει στον κάδο ανακύκλωσης!»

«Πριν πάμε στο σούπερ μάρκετ, παίρνουμε μαζί τη λίστα με τα ψώνια και την πάνινη τσάντα ή το καρότσι μας. Για λιγότερες πλαστικές σακούλες.»

Αυτές είναι μερικές από τις σκέψεις των μαθητών μετά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Χρησιμοποίηώ υπεύθυνα» που για 4η χρονιά φέτος ταξίδεψε σε 31 σχολεία και το γνώρισαν 1.400

«Το σεμινάριο ήταν βιωματικό και δημιουργικό. Αποκόμισα γνώσεις, έμπνευση και θα έχω στόχο την Καλύτερη Ζωή!»

Όλγα Π., εκπαιδευτικός

«Με την παρουσίαση του προγράμματος «Καλύτερη Ζωή» σκέφτηκα πολλές δράσεις που μπορούν να γίνουν στο σχολείο την ώρα των Βιωματικών Δράσεων και της Περιβαλλοντικής Αγωγής. Σας ευχαριστώ.»

Γόνη Κ., εκπαιδευτικός

μαθητές. Η κορύφωση ήταν ο μαθητικός διαγωνισμός όπου οι μικροί μας φίλοι κατάφεραν να ενημερώσουν πάνω από 5.000 συγγενείς και φίλους, σχετικά με καθημερινές πρακτικές για σωστή χρήση των φυσικών μας πόρων. Νικητής αναδείχθηκε το 6ο Δημοτικό Σχολείο Χαλανδρίου.

Το πρόγραμμα «Χρησιμοποίηώ υπεύθυνα» υλοποιείται σε συνεργασία με τον όμιλο UNILEVER

Συνεργαζόμενη επιχείρηση:
UNILEVER

Τύπος συνεργασίας:
Χορηγία

Πρόγραμμα:
Υπεύθυνη χρήση φυσικών πόρων

Έσοδα (EUR):
28.000

Συχνά μας λένε: «Τα παιδιά να πιάσετε. Εκείνα ακούνε, μόνο έτσι θα αλλάξουν τα πράγματα!» Εδώ και 20 χρόνια κάνουμε ακριβώς αυτό: δουλεύουμε μαζί με τα παιδιά και την εκπαιδευτική κοινότητα, με στόχο αυριανούς πολίτες που θα χτίσουν τη δική τους υπεύθυνη σχέση με το περιβάλλον.

Ελένη Σβορώνου,
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Είσαι εκπαιδευτικός;

- Γράψε το σχολείο σου στην «Καλύτερη Ζωή» στο www.kalyterizoι.gr και αναλάβετε δράσεις!
- «Κατέβασε» το υλικό μας εδώ <http://www.wwf.gr/environmental-education> και χρησιμοποίησέ το στην τάξη σου.
- Για συμμετοχή στην ηλεκτρονική ενημέρωση και για εργαστήρια στο σχολείο γράψε στη Νάνσυ Κουταβά στο n.coutava@wwf.gr.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση το 2015 σε αριθμούς

Συνεργαστήκαμε συνολικά με:

- **6.000** μαθητές
- **1.300** εκπαιδευτικούς

Στις δράσεις του προγράμματος Καλύτερη Ζωή συμμετείχαν:

- **330** σχολεία,
- ολοκληρώθηκαν **77** αποστολές

Τα σχολεία της Καλύτερης Ζωής έκαναν τη διαφορά!

- Οργάνωσαν σωστά την ανακύκλωση του σχολείου
- Μείωσαν την παραγωγή σκουπιδιών
- Πρασίνισαν τις αυλές τους
- Έφτιαξαν κομπόστ
- Μείωσαν την κατανάλωση ενέργειας και νερού

Οι δράσεις αυτές χρειάστηκαν συνεργασία, ομαδικό πνεύμα από μικρούς και μεγάλους και εθελοντική εργασία: πολύτιμα χαρακτηριστικά του αυριανού ενεργού πολίτη αλλά και απαραίτητα συστατικά μιας διαφορετικής στάσης ζωής!

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ

Δυναμικά, δημιουργικά και συμμετοχικά συνέχισε το μονοπάτι του για 2η χρονιά το πρόγραμμα «WWF-Καλύτερη Ζωή», παρέα με μια κοινότητα ανθρώπων που διαρκώς μεγαλώνει, ανταλλάσσει ιδέες και αποδεικνύει έμπρακτα ότι η βελτίωση της καθημερινότητάς μας είναι στο χέρι μας! Η επαναχρησιμοποίηση και ανταλλαγή αντικειμένων, η μάχη ενάντια στη σπατάλη τροφίμων, η στροφή σε πιο οικολογικές και οικονομικές μετακινήσεις στην πόλη καθώς και πλήθος ιδεών για κηπουρική στο μπαλκόνι και τον κήπο, πρωταγωνίστησαν φέτος στην Καλύτερη Ζωή. Με τρεις νέες θεματικές εκστρατείες και μέσα από συνέργειες με αναγνωρισμένους φορείς και οργανώσεις, βάλουμε πλώρη για μια καλύτερη καθημερινότητα.

Αποκλειστικός δωρητής του προγράμματος

ΙΣΝ / SNF ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

Κηπουροί στην πόλη

Η άνοιξη έφερε άρωμα και διάθεση κηπουρικής στην Καλύτερη Ζωή! Μέσα από τη θεματική «Κηπουροί στην πόλη» αποδείξαμε έμπρακτα ότι όλοι μπορούμε να γίνουμε κηπουροί και να καλλιεργήσουμε λαχανικά και φρούτα στο μπαλκόνι, τον κήπο ή την τσάντα μας!

Δες το αλλιώς

Παιδιά και μεγάλοι μάθαμε για τα οφέλη της επαναχρησιμοποίησης, της ανταλλαγής και δωρεάς αντικειμένων και γνωρίσαμε τον υπέροχο κόσμο της οικονομίας, της αλληλεγγύης και της περιβαλλοντικής προστασίας. Αποκορύφωμα των δράσεων μας αποτέλεσε το πενήθημερο φεστιβάλ που διοργανώσαμε σε συνεργασία με δεκάδες ειδικούς και δημιουργικές ομάδες.

Panda με μέσα!

Σε συνεργασία με τις Συγκοινωνίες Αθηνών και μαζί με τους πολίτες δώσαμε το δικό μας σύνθημα υπέρ των μέσων αστικών συγκοινωνιών. Η ενημερωτική καμπάνια «Νιώθεις η εξαίρεση; Έλα να γίνουμε ο κανόνας!» ολοκληρώθηκε με την εκδήλωση «Panda με μέσα» για να γιορτάσουμε την οικολογική πλευρά των αστικών συγκοινωνιών μέσα από δημιουργικά εργαστήρια, διαδραστικά παιχνίδια γνώσεων, έναν φωτογραφικό διαγωνισμό και άλλες συμμετοχικές δράσεις.

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ σημαίνει:

Υγιεινή διατροφή

Λέμε όχι στη σπατάλη τροφίμων! Παρέα με πλήθος εθελοντών ετοιμάσαμε και μοιράσαμε 6.500 μερίδες φαγητού στην εκδήλωση «Μενού για 5.000» στη Θεσσαλονίκη.

Επιλέγουμε τοπικά και εποχικά τρόφιμα και μαθαίνουμε τα οφέλη της Μεσογειακής διατροφής! 5.500 πολίτες παρέλαβαν τον έντυπο οδηγό για μία Καλύτερη Διατροφή.

Μαθαίνουμε να μειώνουμε την κατανάλωση κρέατος και το οικολογικό μας αποτύπωμα με ενημερωτικά toolkits και δράσεις για υγιεινή διατροφή.

Μειώνουμε τα απορρίμματά μας! Περισσότερα από 25 σχολεία στη χώρα ανέλαβαν δράσεις ανακύκλωσης και δημιουργικής επαναχρησιμοποίησης!

Εξοικονομούμε ενέργεια και μειώνουμε τη σπατάλη, τα έξοδά μας και την περιβαλλοντική επιβάρυνση!

Παρκάρουμε το αυτοκίνητο για μια πιο πράσινη πόλη! Περισσότεροι από 200.000 Αθηναίοι είδαν την καμπάνια «Panda με Μέσα» ενώ 6.500 πολίτες συμμετείχαν στον φωτογραφικό διαγωνισμό «Βρες το Panda, πες το σύνθημα».

Εξοικονόμηση ενέργειας

Επαναχρησιμοποιούμε αντικείμενα, εξοικονομώντας χρήματα και φυσικούς πόρους. Διοργανώσαμε πρωτότυπα βιωματικά εργαστήρια επαναχρησιμοποίησης, μαζί με 20+ φορείς!

Κάνουμε το καλό και χαρίζουμε κάτι αντί να το πετάξουμε! Στο φεστιβάλ «Δες το αλλιώς» συγκεντρώθηκαν 60 κούττες με είδη 1ης ανάγκης για τον ξενώνα φιλοξενίας ανήλικων του Praksis και 78 μεγάλες σακούλες με παιχνίδια και βιβλία για τις γυναικείς φυλακές Ελαιώνα Θήβας.

Γινόμαστε κηπουροί στην πόλη και καλλιεργούμε λαχανικά και φρούτα στο μπαλκόνι μας! Στην εκδήλωση «Κηπουροί στην Πόλη» μοιράσαμε πάνω από 2.000 φακελάκια με παραδοσιακούς σπόρους λαχανικών!

Ανακαλύπτουμε και χαρτογραφούμε τα πάρκα της γειτονιά μας! Μάθε για τη νέα ηλεκτρονική εφαρμογή «Το πράσινο στα χέρια μας» στο www.greenspaces.gr

Σωστή κατανάλωση

Πιο πράσινη πόλη

Κινητοποιώντας τις επιχειρήσεις

Η αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος του πλανήτη και να προάγει ένα μέλλον στο οποίο οι άνθρωποι θα ζουν σε αρμονία με τη φύση. Όπως καταδεικνύει η τελευταία έκθεση «Ζωντανού Πλανήτη 2014», οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το παγκόσμιο περιβάλλον είναι υπερβολικά μεγάλες και αλληλένδετες για να αντιμετωπιστούν από μία μόνο οργάνωση. Αναγνωρίζοντας την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των προκλήσεων, έχουμε επιλέξει να εμπλακούμε σε συνεργασίες και συλλογικές δράσεις με επιχειρήσεις, επενδυτές, καταναλωτές, κυβερνήσεις και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να υποκινήσουμε την αλλαγή.

Στο WWF επιδιώκουμε τη συνεργασία με επιχειρήσεις που έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τις πιο πεστικές απειλές για την ποικιλομορφία της ζωής στον πλανήτη μας. Προσπαθούμε μαζί να βρούμε λύσεις για την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η αποψίλωση των δασών, η υπεραλίευση, η λειψυδρία και η κλιματική αλλαγή. Ο εταιρικός τομέας κινεί ένα μεγάλο μέρος της παγκόσμιας οικονομίας, γι' αυτό και πιστεύουμε ότι οι επιχειρήσεις έχουν σημαντική ευθύνη να διασφαλίσουν ότι οι φυσικοί πόροι και τα οικοσυστήματα που στηρίζουν τις δραστηριότητές τους χρησιμοποιούνται με βιώσιμο τρόπο. Ο εταιρικός τομέας είναι εκ φύσεως ικανός για γρήγορη προσαρμογή και αξιοποίηση των καινοτόμων λύσεων που θα οδηγήσουν στην αλλαγή που απαιτείται.

Μέσα από τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις το WWF έχει ως στόχο να αλλάξει επιχειρησιακές πρακτικές και να πετύχει αποτελέσματα που αλλιώς δεν θα ήταν εφικτά.

Πιο συγκεκριμένα,

- προωθούμε τη σωστή παραγωγή και βιώσιμη προμήθεια πρώτων υλών που διαφορετικά θα οδηγούσε σε αποψίλωση των δασών ή μη βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων,
- ενθαρρύνουμε τη στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την απόσυρση των ορυκτών καυσίμων,
- προτείνουμε εναλλακτικές λύσεις σε συγκεκριμένες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες,
- υποστηρίζουμε τη δίκαιη κατανομή των φυσικών πόρων,

- ανακατευθύνουμε τις χρηματοδοτικές ροές για την υποστήριξη περιβαλλοντικών δράσεων και την αειφόρο διαχείριση των οικοσυστημάτων,
- ευαισθητοποιούμε τους πολίτες για την ανάγκη της συνετής κατανάλωσης και τέλος
- προστατεύουμε κάποιες από τις σημαντικότερες οικολογικά περιοχές.

Όλα αυτά τα υλοποιούμε με πολλούς τρόπους: στηρίζουμε κανονισμούς για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου άγριων ζώων, ενθαρρύνουμε επιχειρήσεις και βιομηχανία να κάνουν φιλόδοξες δεσμεύσεις και να συμμετάσχουν στο δημόσιο διάλογο, υποστηρίζουμε αξιόπιστα συστήματα πιστοποίησης (π.χ. Forest Stewardship Council (FSC), Marine Stewardship Council (MSC), Aquaculture Stewardship Council (ASC), Roundtable on Sustainable Palm oil (RSPO), Roundtable on Responsible Soy (RTRS)).

Έχουμε επίσης δημοσιεύσει «πίνακες βαθμολόγησης» και εκθέσεις σχετικά με επιχειρήσεις ή επδόσεις κλάδων, συνεργαζόμαστε με μεμονωμένες επιχειρήσεις και έχουμε κινητοποιήσει το ευρύ κοινό μέσα από διεθνούς εμβέλειας εκστρατείες για θέματα που σχετίζονται με επιχειρηματικές δραστηριότητες (π.χ. παγκόσμια εκστρατεία για το Εθνικό Πάρκο Βιρόνγκα).

Ο παρών απολογισμός εστιάζει στις συνεργασίες μεταξύ WWF Ελλάς και μεμονωμένων επιχειρήσεων (βλ. σελ. 46).

για ένα ζωντανό πλανήτη

Οι εταιρικές συνεργασίες βασίζονται στον ειλικρινή διάλογο πάνω στα περιβαλλοντικά θέματα που αντιμετωπίζουμε, στις κοινές φιλοδοξίες για την αλλαγή που απαιτείται και στην προθυμία να μιλήσουμε δημόσια. Σε γενικές γραμμές, διακρίνουμε τρεις τύπους συνεργασιών με επιχειρήσεις:

1. Υιοθέτηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών
2. Επικοινωνία και ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού (συμπεριλαμβανομένων ενεργειών «marketing σκοπού»).
3. Χορηγίες

1. Υιοθέτηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών

Οι διμερείς συνεργασίες μας στοχεύουν να αποφέρουν άμεσα αποτελέσματα σε σημαντικά ζητήματα ή σε περιοχές προτεραιότητας, αλλάζοντας τις πρακτικές στη λειτουργία της επιχείρησης και στη σχέση της με την προμηθευτική της αλυσίδα. Μας δίνεται έτσι η ευκαιρία να μειώσουμε τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις μερικών από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον κόσμο, να επηρεάσουμε συναφείς αγορές και κλάδους και να συνεισφέρουμε στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, επιτυγχάνοντας αλλαγή σε κλίμακα που δεν θα ήταν εφικτή διαφορετικά.

2. Επικοινωνία και ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού

Ο δεύτερος τρόπος που το WWF συνεργάζεται με τις επιχειρήσεις είναι μέσω της ευαισθητοποίησης του ευρέως κοινού για μεγάλα περιβαλλοντικά θέματα και της ενεργοποίησης του ως υπεύθυνου καταναλωτή (συμπεριλαμβανομένου του μηχανισμού «μάρκετινγκ σκοπού» όπου ένα ποσοστό από τις πωλήσεις ενός συγκεκριμένου προϊόντος

προσφέρεται σε συγκεκριμένο σκοπό). Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει, για παράδειγμα, δράσεις που ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να αγοράσουν βιώσιμα προϊόντα όπως πιστοποιημένα αλιεύματα MSC, ή επικοινωνιακές εκστρατείες που εμπνέουν ανάληψη δράσεων για την προστασία απειλούμενων οικοσυστημάτων και ειδών.

3. Χορηγίες

Η τρίτη προσέγγιση αρθρώνεται μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις ή χρηματοδοτικούς μηχανισμούς φιλανθρωπικού χαρακτήρα των επιχειρήσεων. Οι χορηγίες συγκεντρώνουν πολύτιμους πόρους για την προστασία σημαντικών περιοχών και ειδών και τη δημιουργία εργαλείων για την υλοποίηση αυτών των δράσεων.

Το WWF αξιοποιεί τη δεύτερη και τρίτη προσέγγιση με επιχειρήσεις που έχουν αναλάβει ουσιαστική δράση για τη βελτίωση της αειφορικής διαχείρισης των λειτουργιών τους ή έχουν αμελητέες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Η συνεργασία της οργάνωσης με τις επιχειρήσεις περιλαμβάνει τη συμμετοχή των δύο εταίρων σε εποικοδομητικό διάλογο. Ταυτόχρονα ο κάθε εταίρος μπορεί να αντιπαρατεθεί πάνω σε ουσιαστικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, από τη συνεργασία προκύπτουν ευκαιρίες αλλά και κίνδυνοι για τα δύο μέρη. Στο WWF διαχειριζόμαστε τους κινδύνους έχοντας θέσει ξεκάθαρες κατευθυντήριες γραμμές και κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης μιας διαδικασίας αρχικής έρευνας για τις λειτουργίες και τις πρακτικές της επιχείρησης με την οποία ξεκινάμε μία συνεργασία. Σε όλες μας τις συνεργασίες διατηρούμε και εφαρμόζουμε το δικαίωμα στη δημόσια κριτική.

Η συνεργασία με τις επιχειρήσεις σε διεθνές επίπεδο, μπορεί να επιφέρει την αλλαγή στην κλίμακα και με το ρυθμό που ο πλανήτης μας χρειάζεται.

Σοφία Κουκουλάκη,
Υπεύθυνη Εταιρικών Συνεργασιών

ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Γεωργία, δασοκομία και αλιεία επηρεάζουν σημαντικά τους ανθρώπους και τη φύση, ιδιαίτερα σε ορισμένες περιοχές οικολογικής προτεραιότητας για το WWF

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

1,3 ΕΚΑΤ.

άνθρωποι δραστηριοποιούνται οικονομικά στον τομέα της γεωργίας

80%

της ποσότητας τροφίμων που παράγεται στις αναπτυσσόμενες χώρες προέρχεται από μικρούς παραγωγούς

45 ΕΚΑΤ.

άνθρωποι ζουν από την αλιεία και απειλούνται από την υπεραλίευση και την κλιματική αλλαγή

30-50%

αναμενόμενη πραγματική αύξηση της τιμής των τροφίμων τις επόμενες δεκαετίες

ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

90%

των ιχθυοθεμάτων αλιεύονται στο όριο αναπαραγωγής των πληθυσμών τους ή πέρα από αυτό

19 ΕΚΑΤ. → 87 ΕΚΑΤ.

τόνοι η παγκόσμια αύξηση των θαλάσσιων αλιευμάτων, από το 1950 στο 2005

x7

αύξηση του όγκου παραγωγής ψαριών υδατοκαλλιέργειας από το 1980 στο 2000. Η υδατοκαλλιέργεια σύντομα θα προσφέρει την πλειοψηφία των ψαριών που καταναλώνονται - όμως μεγάλες ποσότητες ψαριών ελεύθερης αλιείας χρειάζονται για να τραφούν τα ψάρια υδατοκαλλιέργειας

-50%

μείωση στη δυνατότητα επιβίωσης του άγριου σολομού, εξαιτίας μεταδιδόμενων ασθενειών από τις υδατοκαλλιέργειες

ΝΕΡΟ

70-85%

της παγκόσμιας κατανάλωσης νερού οφείλεται στη γεωργία

250 ΔΙΣΕΚΑΤ.

κυβικά μέτρα νερού χρησιμοποιούνται επίσης για την παραγωγή και επεξεργασία βαμβακιού - περίπου το 2,6% της παγκόσμιας κατανάλωσης νερού

15.000

λίτρα νερού χρησιμοποιούνται κατά μέσο όρο για την παραγωγή ενός κιλού μοσχαρίσιου κρέατος, κυρίως για την καλλιέργεια των ζωοτροφών

ΚΛΙΜΑ

20%

περίπου το ποσοστό των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία, τη δασοκομία και άλλες χρήσεις γης

56%

το ποσοστό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου εκτός CO₂, όπως το μεθάνιο, που προέρχονται από τη γεωργία

400+

Η μετατροπή τυρφώνων τροπικού δάσους σε καλλιέργειες προκαλεί τεράστια έκλυση αερίων θερμοκηπίου. Ως αποτέλεσμα, η χρήση βιοκαύσιμου από φοινικέλαιο τέτοιας προέλευσης χρειάζεται πάνω από 400 χρόνια για να ξεπληρώσει το αρχικό «χρέος άνθρακα» και να γίνει οικολογικά συμφέρουσα σε σχέση με τα ορυκτά καύσιμα.

ΑΠΟΨΙΛΩΣΗ ΔΑΣΩΝ

80%

το ποσοστό της παγκόσμιας αποψίλωσης δασών που οφείλεται στην παραγωγή τροφίμων και ινών

4

αγαθά (μοσχαρίσιο κρέας, φοινικέλαιο, πολτός/χαρτί και σόγια) στην παραγωγή των οποίων οφείλεται περισσότερη από τη μισή παγκόσμια αποψίλωση δασών (και οι αντίστοιχες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου)

<US\$2-4.5 ΤΡΙΣΕΚΑΤ.

η εκτιμώμενη αξία του φυσικού κεφαλαίου που χάνεται κάθε χρόνο εξαιτίας της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών

68%

των δασών της Νότιας Ασίας θα έχουν χαθεί ως το 2030, αν συνεχιστούν οι σημερινές τάσεις επέκτασης της αγροτικής γης

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

4.000+

είδη φυτών και ζώων απειλούνται από την επέκταση της γεωργίας

70%

των ουρακοτάγκων στο νησί του Βόρνεο ζουν εκτός προστατευόμενων περιοχών. Η παραγωγή φοινικέλαιου και η παραγωγή πολτού (για χαρτί) απειλούν με εξαφάνιση αυτά τα ζώα. Το Βόρνεο και η Σουμάτρα είναι τα μοναδικά μέρη στον κόσμο όπου ουρακοτάγκοι ζουν ελεύθεροι στη φύση.

250.000

Περισσότερες από 200.000 δερματοχελώνες αιχμαλωτίζονται κάθε χρόνο σε παραγάδια για τόνους, καρχαρίες και ξιφίτες. Δεκάδες χιλιάδες πεθαίνουν από τους τραυματισμούς τους.

Η δική μας ομάδα!

Η ομάδα του Άμεσου Διαλόγου βρίσκεται καθημερινά στους δρόμους συζητώντας με τον κόσμο για τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές προκλήσεις, ζητώντας τη δική του συμμετοχή στη λύση.

Μέσα από την προσωπική επαφή θέλουμε να αποδείξουμε πως η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι πολυτέλεια αλλά μια υπόθεση που μας αφορά όλους και που αξίζει κανείς να υποστηρίξει οικονομικά. Με πολλούς από εσάς είχαμε τη χαρά να συζητήσουμε και να ακούσουμε τη γνώμη σας στην Αθήνα ή σε κάποιο από τα ταξίδια μας σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας.

Η χρονιά που μας πέρασε ήταν από τις πιο δύσκολες των τελευταίων ετών με αποκορύφωμα τις ημέρες γύρω από το δημοψήφισμα και τα capital controls. Παρά τις δυσκολίες συνεχίσαμε με πείσμα και ζωντάνια να οραματιζόμαστε μαζί σας ένα ζωντανό πλανήτη. Στη διάρκεια της χρονιάς, καταφέραμε να γράψουμε πάνω από 1.100 νέους υποστηρικτές. Σε τόσο δύσκολες εποχές η στήριξη της δουλειάς του WWF δεν είναι αυτονόητη, εσείς όμως μας αποδείξατε πως η παρουσία μας στο δρόμο έχει μεγάλη αξία!

Σας ευχαριστούμε πολύ!

Μόλις ανακοινώθηκαν τα capital controls παγώσαμε... Πώς να βγούμε έξω στο κόσμο να μιλήσουμε για την υπεραλίευση και τη φώκια που απειλείται με εξαφάνιση; Έξω όμως μας περίμενε μια ευχάριστη έκπληξη: ο κόσμος ήταν διατεθειμένος να ακούσει και να υποστηρίξει έναν άλλο δρόμο απέναντι στη κρίση.

Μαρία Τσούκα

Συντονίστρια Προγράμματος άμεσου διαλόγου

Θέλεις να γίνεις μέλος της ομάδας μας;

Μπες στο www.wwf.gr/dd και στείλε μας την αίτησή σου.

Σε χρειαζόμαστε!

Δεν μπορούμε να πετύχουμε τους στόχους μας χωρίς εσένα. Η οικονομική σου υποστήριξη, μας δίνει τη δυνατότητα να υλοποιήσουμε τις δράσεις μας κάθε χρόνο. Διάλεξε τον τρόπο που επιθυμείς να μας βοηθήσεις, ή επικοινωνήσε με έναν εκπρόσωπο του τμήματος marketing:

Γίνε υποστηρικτής μας:

www.wwf.gr/support - επικοινωνήσε με την Ιωάννα Στράτου i.stratou@wwf.gr

Αγόρασε τα προϊόντα μας

στο e-shop: www.wwf.gr/shop

Γίνε διακεκριμένος φίλος:

επικοινωνήσε με την Έμιλυ Κερν e.kern@wwf.gr

Γίνε μεγάλος / υψηλός δωρητής:

επικοινωνήσε με την Κατερίνα Τριανταφύλλου k.triantafillou@wwf.gr

Άφησε ένα κληροδότημα στη φύση:

επικοινωνήσε με την Έμιλυ Κερν e.kern@wwf.gr

Αν εκπροσωπείς κάποια επιχείρηση:

επικοινωνήσε με τη Σοφία Κουκουλάκη, s.koukoulaki@wwf.gr

Αν εκπροσωπείς κάποιο κοινωφελές ίδρυμα:

επικοινωνήσε με την Κατερίνα Τριανταφύλλου, k.triantafillou@wwf.gr

11.000
υποστηρικτές

ενίσχυσαν οικονομικά
τις δράσεις μας

100

διακεκριμένοι
φίλοι προσέφεραν
πάνω από 500€

3.000

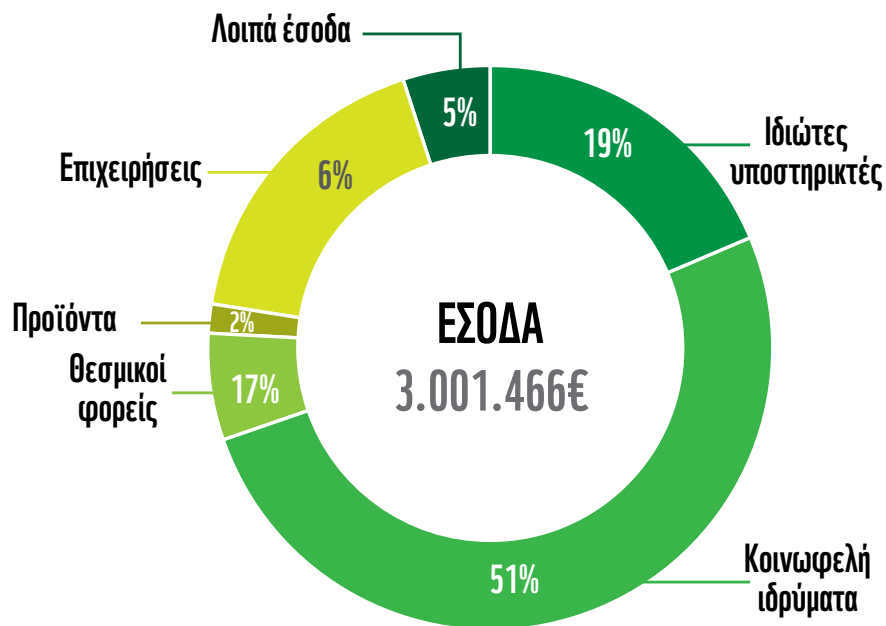
άτομα αγόρασαν προϊόντα
WWF Ελλάς

94.000€

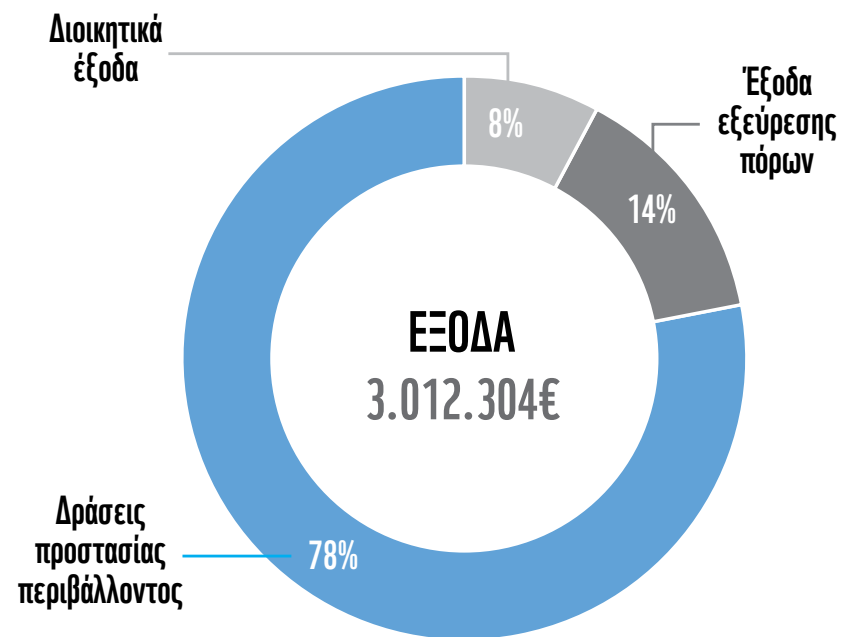
τα συνολικά έσοδα
από το Swimathon

Εκατοντάδες εθελοντές
στηρίζουν τις δράσεις μας

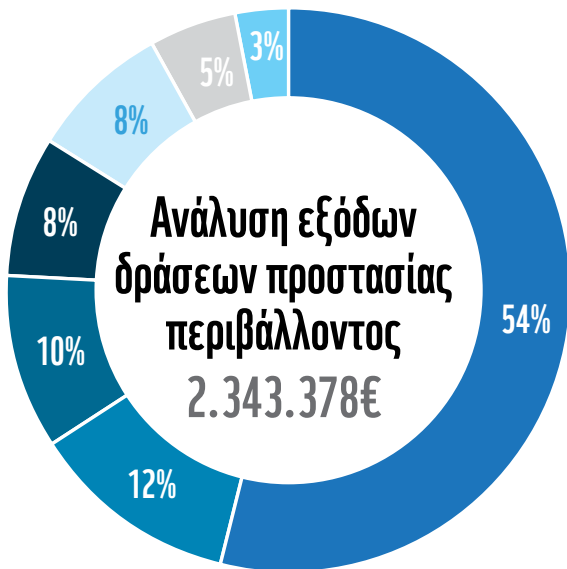
180.000
facebook
Likes

■ Ιδιώτες υποστηρικτές.....	560.966
■ Κοινοφελή ιδρύματα.....	1.535.965
■ Επιχειρήσεις	183.460
■ Προϊόντα	47.129
■ Θεσμικοί φορείς	524.085
■ Λοιπά έσοδα.....	149.861
Σύνολο	3.001.466

■ Διοικητικά έξοδα	239.040
■ Έξοδα εξεύρεσης πόρων.....	429.886
■ Δράσεις προστασίας περιβάλλοντος ..	2.343.378
Σύνολο	3.012.304

- Δράσεις προστασίας απειλούμενων ειδών και οικολογικά ευαίσθητων περιοχών 54%
Πρόγραμμα ΚΥΚΛΑΔΕΣ Life, Δάσος Δαδιάς, Υγρότοποι κ.ά.
- Δράσεις βελτίωσης του τρόπου ζωής (μείωση αποτυπώματος)..... 12%
Καλύτερη Ζωή, Fish Forward, Εξοικονόμηση ενέργειας κ.ά.
- Συμμετοχή σε διεθνείς δράσεις του WWF 10%
- Οριζόντιες δράσεις υποστήριξης προγράμματος προστασίας..... 8%
Περιβαλλοντική εκπαίδευση, σχεδιασμός & παρακολούθηση έργων, κ. ά.
- Προτάσεις και δράσεις για μια ζωντανή Ελληνική οικονομία 8%
Βιώσιμη Αλιεία, ΤΗΛΟΣ, Πτολεμαΐδα V κ.ά.
- Δράσεις επικοινωνίας 5%
Γραφείο τύπου, site, social media, εκδηλώσεις κ.ά.
- Δράσεις περιβαλλοντικής πολιτικής..... 3%
Νομική ομάδα, Crisis Watch κ.ά.

Το WWF Ελλάς ελέγχθηκε για την χρήση 01.07.2014 - 30.06.2015 αφιλοκερδώς, από την ελεγκτική εταιρεία PricewaterhouseCoopers. Οι οικονομικές καταστάσεις είναι διαθέσιμες και στην ιστοσελίδα μας αλλά μπορείτε να τις προμηθευτείτε και από τα γραφεία μας.

Το σύστημα οικονομικής διαχείρισης της οργάνωσης εγγυάται αφενός την χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών μας πόρων και αφετέρου εξασφαλίζει τη διαφάνεια των οικονομικών μας στοιχείων. Για αυτό το λόγο ακολουθούμε τα αυστηρότερα λογιστικά και διαχειριστικά πρότυπα και ελεγχόμαστε σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους οικονομικούς ελεγκτές (ορκωτούς λογιστές).

Χρήστος Ροδόπουλος,
Οικονομικός Διευθυντής

Πηγές χρηματοδότησης

Για την επίτευξη των στόχων μας απαιτείται μακροχρόνιος προγραμματισμός, πολλή επιμονή, μεγάλη υπομονή και φυσικά οι απαραίτητοι ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι. Μέσα στα 25 χρόνια παρουσίας μας στην Ελλάδα έχουμε καταφέρει να χτίσουμε μια διευρυμένη χρηματοδοτική βάση που μας επιτρέπει να συγκεντρώνουμε τους απαραίτητους πόρους για την υλοποίηση του έργου μας.

Ιδιώτες υποστηρικτές

Οι 11.000 υποστηρικτές μας έδωσαν για άλλη μια χρονιά ψήφο εμπιστοσύνης! Είναι μάλιστα ιδιαίτερα εντυπωσιακό ότι παρά τις δυσκολίες της χρονιάς που πέρασε, ο αριθμός τους αυξήθηκε. Οι υποστηρικτές αποτελούν την κινητήρια δύναμη του WWF, μας στηρίζουν έμπρακτα και βρίσκονται δίπλα μας σε κάθε δράση που αναλαμβάνουμε.

Ανάμεσα στους ιδιώτες υποστηρικτές είναι και οι Διακεκριμένοι μας Φίλοι και οι Υψηλοί Δωρητές μας, οι οποίοι στις αρχές του καλοκαιριού ανταποκρίθηκαν στην έκτακτη έκκληση για την ενίσχυση της δουλειάς περιβαλλοντικής πολιτικής. Η ανταπόκρισή τους σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο ήταν πέρα από τις προσδοκίες μας και τους ευχαριστούμε θερμά.

Φέτος ξεχώρισε η πρωτοβουλία ενός Υψηλού Δωρητή μας, που θέλησε να ενισχύσει το θαλάσσιο πρόγραμμα ΚΥΚΛΑΔΕΣ Life. Ο Paul κατάφερε να συγκεντρώσει 94.000€ μέσω της κολυμβητικής πρόκλησης «Swimathon»!

Οι τρόποι όμως που οι ιδιώτες υποστηρικτές μπορούν να συμβάλουν στο έργο μας δε σταματούν εδώ. Μπορεί κανείς να δώσει ελπίδα στις επόμενες γενιές αφήνοντας ένα **κληροδοτήμα** στην οργάνωση. Στην Ελλάδα ήδη μετράμε 3 κληροδοτήματα, ενώ σε πολλά γραφεία στο εξωτερικό τα κληροδοτήματα καλύπτουν 10% των ετήσιων εσόδων τους.

Κοινωνική ιδρύματα

Σχεδόν οι μισοί μας πόροι προέρχονται από κοινωνική ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Η σταθερή και γενναιόδωρη υποστήριξη τους μας δίνει την δυνατότητα να σχεδιάζουμε μακροπρόθεσμα και να υλοποιούμε μαζί τους, απαιτητικές και φιλόδοξες δράσεις. Δύο από τους πιο πολύτιμους συμμάχους μας το MAVA Foundation και Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, βρίσκονται στο πλευρό μας πάνω από δύο δεκαετίες στηρίζοντας συνολικά το έργο μας, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν προστεθεί αρκετά ιδρύματα στη λίστα όσων μας στηρίζουν οικονομικά και ηθικά. Τους ευχαριστούμε ολόψυχα!

Θεσμικοί φορείς

Το 17% των εσόδων φέτος προήλθαν από του λεγόμενους «θεσμικούς φορείς», δηλαδή φορείς που υπάγονται σε κάποιο συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο, όπως οι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, 5% των εσόδων μας προέρχεται από συνεργασίες με άλλα γραφεία WWF, όπως αυτό που διαχειρίζεται τη Μεσογειακή Πρωτοβουλία του WWF και το WWF Ολλανδίας.

Επιχειρήσεις

Μέσα από τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις το WWF έχει ως στόχο να αλλάξει επιχειρησιακές πρακτικές και να πετύχει αποτελέσματα που αλλιώς δεν θα ήταν εφικτά. Παράλληλα, ορισμένες δράσεις της οργάνωσης χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις, ενώ αξιοποιούνται και νέα κανάλια επικοινωνίας για την ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους εταιρικούς συνεργάτες μας για την υποστήριξη τους.

Προϊόντα WWF

Οι αγορές προϊόντων WWF είναι ένας ακόμη εναλλακτικός τρόπος για να ενισχύσει κάποιος το έργο μας! (βλ. σελ. 42)

Δωρεές σε είδη και υπηρεσίες

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους όσους ανταποκρίθηκαν για άλλη μια φορά στις εκκλήσεις μας για δωρεές σε είδη και υπηρεσίες. Η δωρεάν φιλοξενία μηνυμάτων στα ΜΜΕ, η παροχή διαφημιστικών υπηρεσιών, η δωρεάν εκτύπωση εντύπων, η παραχώρηση χώρων για τη διεξαγωγή συναντήσεων και η δωρεάν προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού μας επιτρέπουν να μειώσουμε σημαντικά τα λειτουργικά μας έξοδα.

Ανάλυση εσόδων

Γενικό σύνολο: 3.001.466 €

ΙΔΙΩΤΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Υποστηρικτές.....	405.977 €
Διακεκριμένοι Φίλοι.....	55.509 €
Υψηλοί & Μεγάλοι Δωρητές.....	99.481 €

Σύνολο: 560.966 €

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ίδρυμα ΜΑΒΑ, για το σύνολο του προγράμματος του WWF Ελλάς.....	800.000 €
Ίδρυμα ΜΑΒΑ, για τη μελέτη της εφικτότητας δημιουργίας καταπιστεύματος (trust fund) για την προστασία της ευρύτερης περιοχής των Πρεσπών.....	200.000 €
Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, για το σύνολο του προγράμματος του WWF Ελλάς.....	200.000 €
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος για το πρόγραμμα «Καλύτερη Ζωή».....	150.419 €
Prince Albert II of Monaco Foundation για το πρόγραμμα LIFE «Κυκλάδες».....	85.486 €
European Climate Foundation για τη μελέτη «Μεταλιγνιτική εποχή στην Πτολεμαΐδα & Ένα μέλλον για την Ελλάδα χωρίς λιγνίτη».....	58.910 €
Ίδρυμα ΟΑΚ για την υποστήριξη του συνολικού προγράμματος του WWF Ελλάς.....	23.397 €
Stelios Philanthropic Foundation για το σύνολο του προγράμματος του WWF Ελλάς.....	10.000 €
Ensemble Foundation για την πρόσθετη χαρτογράφηση θαλάσσιας περιοχής Κυκλάδων).....	4.250 €
ΜΟm/Εταιρεία για τη Μελέτη & Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας για το πρόγραμμα Life «Θάλασσα -Μάθε, Δράσε, Προστάταψε».....	3.503 €

Σύνολο: 1.535.965 €

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Coca-Cola Τρία Έμφιλον - Δίκτυο προστασίας υγροτόπων Κρήτης - Λέσβου.....	67.000 €
ΑΒ Βασιλόπουλος- συγχρηματοδότηση του έργου βελτίωσης βιωσιμότητας αλιευτικού στόλου γαργί της Καβάλας.....	40.000 €
ΕΛΑΪΣ-Unilever Α.Ε. για το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης «Χρησιμοποιώ Υπεύθυνα».....	28.000 €
Eurobank Cards - Κάρτα WWF Eurobank Visa 30.730 FΥ15 + 14.270 FΥ16 = 45.000.....	30.730 €
Αυγά Βλαχάκη - Χρηματοδοτικός μηχανισμός με την αγορά βιολογικών προϊόντων.....	8.000 €
HSBC - Υποστήριξη πρωτοβουλίας “Swimathon” για το πρόγραμμα LIFE «Κυκλάδες».....	3.500 €
PricewaterhouseCoopers - Εταιρική εγγραφή εργαζομένων.....	2.000 €
ΕΛΑΪΣ-Unilever Α.Ε. - Δωρεά για την υποστήριξη των δράσεων της οργάνωσης.....	3.000 €
S&B - Εταιρική εγγραφή εργαζομένων.....	1.230 €

Σύνολο: 183.460 €

ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Επίσημοι αδειούχοι

Paxos SA - Χαρτοσχολικά.....	3.500 €
Athlos Sport - Είδη Ένδυσης.....	5.000 €
Εκδόσεις Ψυχογιός - Ημερολόγιο 2015.....	1.349 €
Fab Sportswear - Μαγιό.....	1.500 €
Συνεργασίες δικτύου WWF - Λούτρινα ζωάκια & Ξύλινα παιχνίδια.....	7.739 €

Πωλήσεις

Πωλήσεις από γραφεία WWF Ελλάς (Αθήνας & Δαδιάς).....	8.864 €
Πωλήσεις από shop.wwf.gr.....	6.981 €
Πωλήσεις από Panda Shop στο Golden Hall.....	12.196 €

Σύνολο: 47.129 €

ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον - LIFE Nature»:	
Συγχρηματοδότηση προγράμματος «Κυκλάδες LIFE».....	321.509 €
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον - LIFE Nature»:	
Συγχρηματοδότηση προγράμματος «Η επιστροφή του Ασπροπάρη».....	30.555 €
Ευρωπαϊκό πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας – Interreg Med (συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ): Συγχρηματοδότηση προγράμματος «Ανάλυση Τάσεων Χρήσης Θαλάσσιου Χώρου στην Μεσόγειο».....	58.332 €
«Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Τουρισμού και Ναυτιλίας Συγχρηματοδότηση προγράμματος - Ανάλυση Τάσεων Χρήσης Θαλάσσιου Χώρου στην Μεσόγειο».....	19.444 €
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την ανταλλαγή νέων εθελοντών στην Ευρώπη -Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εθελοντισμού (EVS): Χρηματοδότηση φιλοξενίας εθελοντών στο πρόγραμμα Δαδιάς».....	32.729 €
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την έρευνα και την καινοτομία «Horizon2020»:	
Χρηματοδότηση προγράμματος «ΤΗΛΟΣ: ανάπτυξης & λειτουργίας ενός πρωτοτύπου συστήματος εξοικονόμησης ενέργειας».....	24.836 €
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο DEAR - Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση για την ανάπτυξη: Συγχρηματοδότηση εκστρατείας -Fish Forward για τη βιώσιμη κατανάλωση αλιευμάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους ανάπτυξης».....	18.003 €
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας -Intelligent Energy»: Συγχρηματοδότηση προγράμματος «TopTen Max- για ενεργειακά αποδοτικές ηλεκτρικές συσκευές».....	16.301 €
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την έρευνα και την καινοτομία -Horizon 2020»:	
Χρηματοδότηση προγράμματος «MINOW- Αύξηση της επιλεκτικότητας της αλιείας».....	2.376 €

Σύνολο: 524.085 €

ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ

Δίκτυο WWF - Μεσογειακά γραφεία χρηματοδότηση «Μεσογειακής Πρωτοβουλίας».....	48.561 €
WWF Ολλανδίας - Χρηματοδότηση Εκπαιδευτικού & Περιβαλλοντικού Άτλαντα.....	50.000 €
Τόκοι.....	19.897 €
Αστική Μη Κερδοσκοπική (Μεταφορά υπολοίπων Λογαριασμών μετά την Λήξη της).....	31.403 €

Σύνολο: 149.861 €

Προϊόντα WWF

Τα προϊόντα WWF είναι διαθέσιμα στο ηλεκτρονικό μας κατάστημα www.wwf.gr/shop, στα γραφεία μας στην Αθήνα και στη Δαδιά. Η συλλογή μας εμπλουτίστηκε το 2014 με περίπου 20 νέα προϊόντα.

Ως υποστηρικτές μας έχετε το προνόμιο της έκπτωσης 10% για αγορές μέσα από το WWF e-shop καθώς και ειδικές προσφορές σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Το 2014 είχαμε την ευκαιρία να βρεθούμε με τα προϊόντα μας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, φεστιβάλ, εκδηλώσεις αλλά και εταιρίες και εμπορικά κέντρα! Σημαντικός σταθμός για τα προϊόντα μας ήταν το Panda Shop που δημιουργήσαμε τον Δεκέμβριο '14 και λειτούργησε για ένα μήνα στο εμπορικό κέντρο Golden Hall.

Επισκεφθείτε το e-shop μας, αγοράστε προϊόντα WWF και υποστηρίξτε έτσι το έργο μας... εμείς σας υποσχόμαστε πολλές και όμορφες εκπλήξεις κάθε χρόνο!

14 χρόνια κοντά στο WWF

Με κάθε μου συναλλαγή στηρίζω τις δράσεις του WWF Ελλάς για την προστασία του ελληνικού περιβάλλοντος.

Δημήτρης Βερέμης κάτοχος κάρτας WWF Visa

Απόκτησε και εσύ τη WWF Visa
Τηλεφώνησε τώρα στο 210 9555555

Αν χρησιμοποιείς πιστωτική κάρτα για τις αγορές σου, ένας από τους τρόπους να στηρίξεις τις δράσεις μας είναι να ζητήσεις τη **WWF Visa** και να προσφέρεις πολύτιμη βοήθεια στην προστασία του περιβάλλοντος, **χωρίς καμία δική σου επιβάρυνση!**

Οι κάτοχοι της **WWF Visa** εδώ και 14 χρόνια έχουν στηρίξει δεκάδες περιβαλλοντικά προγράμματα, απλά χρησιμοποιώντας την κάρτα τους: προγράμματα ευαισθητοποίησης πολιτών και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της σχολικής κοινότητας και δράσεις προστασίας πολύτιμων οικοτόπων, όπως τα Σεκάνια στη Ζάκυνθο που αποτελούν τη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας της *Caretta caretta* στη Μεσόγειο ή το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, όπου βρίσκουν καταφύγιο και τελευταίο τόπο αναπαραγωγής σε όλα τα Βαλκάνια σπάνια αρπακτικά πουλιά.

Από το 2001 ως τον Ιούνιο του 2015, η Eurobank έχει αποδώσει στο WWF Ελλάς πάνω από **1,5 εκατομμύριο ευρώ**.

Τη χρονιά που πέρασε, χάρη στην ετήσια υποστήριξη μέσω της WWF Visa:

- Καταγράψαμε τις πιθανές επιπτώσεις των αιολικών πάρκων της Θράκης στα απειλούμενα αρπακτικά πουλιά και προωθήσαμε πρακτικές για τη σωστή χωροθέτησή τους.
- Συμμετείχαμε στο συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς, με στόχο τη λήψη καλύτερων διαχειριστικών μέτρων για την περιοχή.
- Συντηρήσαμε μαζί με τους κατοίκους της περιοχής τα έργα προστασίας της παραλίας των Σεκανίων η οποία φιλοξένησε φέτος 406 φωλιές της θαλάσσιας χελώνας.

Όνομα επιχείρησης:
Eurobank

Τύπος συνεργασίας:
Marketing σκοπού
(Cause related marketing)

Έσοδα (EUR):
45.000

100

Το WWF αγωνίζεται για την προστασία του περιβάλλοντος σε 6 ηπείρους και σε περισσότερες από 100 χώρες.

1961

Το WWF ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετία.

1991

Το WWF ιδρύει γραφείο στην Αθήνα το 1991.

300

Στην Ελλάδα έχουμε υλοποιήσει περισσότερες από 300 δράσεις.

1995

Η οικονομική διαχείριση του WWF Ελλάς ελέγχεται από ορκωτούς λογιστές σε ετήσια βάση από το 1995.

80%

των περιβαλλοντικών δράσεων του WWF Ελλάς εντάσσεται στις παγκόσμιες προτεραιότητες του WWF.

5.000.000

Μας στηρίζουν περισσότεροι από 5.000.000 υποστηρικτές παγκοσμίως. Στην Ελλάδα έχουμε 11.000 υποστηρικτές.

